ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 246 (12148)
1969 оной октябриин 19, воскресени

Сэн 2 мүнгэн

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Нүхэр А. А. Баертуевта Буряадай АССР-эй Эрдэм наукын габьяата ажал ябуулагша гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо тухай

Арадай ажахыда шухала, шадамар бэрхэ мэргэжэлтэдые бэлдэхэ хэрэгтэ габьяатай байһанайнь түлөө Буряадай хүдөө ажахын институдай ниитын газар тараалангай кафедрые даагша, хүдөө ажахын эрдэмэй доктор, профессор **Баертуев Андрей Аюшеевичтэ** Буряадай АССР-эй **Эрдэм наукын габьяата ажал ябуулагша** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретариин түлөө—Президиумэй гэшүүн Ф. БУДАЖАБЭ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1969 оной октябриин 17.

[А]ГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН СОЦИАЛИС РЕВОЛЮЦИИН 52 ЖЭЛЭЙ ОЙДО [з]орюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан Уриануд

...Октябриин социалис революциин 52 жэлэй ой ...!

...лхэйн түүхэдэхи шэнэ үе сагай — дэлхэйе үргэл...люционно ёһоор шэнэдхэлгын, капитализмһаа со...лгын үе сагай эхи табиһан Агууехэ Октябрь ман...!

...циональна мүнхэ һургаал, империализмда эсэргүү, ...ба коммунизмын илалтын түлөө тэмсэлдэнь бүхы ...дай зам заагша одон—марксизм-ленинизм ман...!

...болон Энгельсын революционно һургаалые гайхам...ээр үргэлжэлүүлэгшэ, Коммунис партиин үндэһэ..., дэлхэй дээрэхи түрүүшын илалта түгэс пролетар...е ударидагша, социалис гүрэн эмхидхэн байгуу...оронгын хүдэлмэришэн ангиин вождь—Владимир ... нэрэ алдар хэтын хэтэдэ оршон мандаг лэ!

...шэн зоригтойгоор байгуулагша, эб найрамда...й сүлөөтэ, зол жаргалта байдалай түлөө эрэлхэг ...уехэ совет арадта алдар соло!

...социализм байгуулхын түлөө тэмсэлдэхи зохёон ...хүсэн — Сэведүүдэй ороной баатар габьяата хү...нги мандаха болтогой!

...м эдэбхитэйгээр байгуулалсагшад — баатар га...тараашад мандаха болтогой!

...с общество эдэбхитэйгээр байгуулалсагшад — ...интеллигенци мандаха болтогой!

...ришэн анги колхозно тараашад хоёрой холбоо ...лын социально-политическэ ба суртал бодолой ...социалис гүрэнэй эбдэршэгүй бата үндэһэ һуури ..., һалбараг лэ!

...арадуудай аха дүүгэй хани барисаан, эбдэршэгүй ...тын хэтэдэ мандаг, һалбараг лэ!

...дые Ленинэй зааһан замаар, коммунизмын илал...түгэсөөр хүтэлэгшэ Советскэ Союзай Коммунис ... болтогой!

...Союзай ажалшад! Коммунис партиин ленинскэ ...нягтаар жагсагты!

...арадай агууехэ, бата нэгэдэл мандаха болтогой! ...турын үнэхөөрөө арадай зургаанууд—ажалшадай ...Соведүүд мандаха болтогой!

...нис демократи улам хүгжэг, бэхижэг лэ, ороноо ...эрэгтэ ажалшад бүри эдэбхитэйгээр хабаадаг лэ!

...най ба ажахы эрхилэлгын һургуули, коммуниз...—совет профсоюзууд мандаха болтогой!

...партиин үнэн туһалагша ба резерв, коммунизм ...залуушуулай түрүү отряд — Ленинскэ комсо... болтогой!

...общество эдэбхитэйгээр байгуулалсагшад — ...мандаха болтогой!

...гшэд! Сэрэгэй ба политическэ һуралсалдаа шэнэ ...туйлагты, эзэрхэг түримхэй ямаршье ааша усад...хододоо бэлэн, һэримжэтэй байгты! Советскэ ...габьяата Зэбсэгтэ Хүсэнүүд мандаха болтогой!

18. Советскэ Союзай ажалшад! Политическэ һэримжэеэ дээшэлүүлэгты! Нэгэдэл, журам болон эмхидэлээ бүхы талаарнь бэхижүүлэгты!

19. Советскэ Союзай ажалшад! Табан жэлэйнгээ түсэб болзорһоо урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөнэй тугые бүри дээрэ үргэгты! Коммунис байгуулалтадаа шэнэ амжалтануудые туйлажа, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе угтая!

20. Коммунис ажалай ударнигууд болон коллективүүдтэ алдар соло! Үйлэдбэриин түрүүшүүл, үүсхэлшэдтэ алдар соло!

21. Хүдэлмэришэд, инженернүүд болон технигүүд! Үйлэдбэриин ашаг үрэ улам арьбадхагты! Үйлэдбэриин фонднуудые бүри һайнаар ашаглахын түлөө, шэнэ предприятинуудые ашаглалгада оруулха болзор хороохын түлөө тэмсэгты!

22. Советскэ Союзай ажалшад! Ажалай бүтээсэ улам дээшэлүүлэгты, эрдэм болон техникын туйлалтануудые үйлэдбэридөө түргөөр нэбтэрүүлхын түлөө тэмсэгты! Мүнөө сагай эрдэм, техникэ оролдосотойгоор шудалагты!

23. Арадай ажахын хүдэлмэрилэгшэд! Үйлэдбэриингөө техническэ хүгжэлтые оролдосотой нэтэрүүгээр дээшэлүүлэгты! Үргэлжэ дээрэнь оньһожорүүлгэ, автомадаар зэбсэглэлгэ бэелүүлэгты! Продукциин шанар бүхы аргаар һайжаруулагты, өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулагты!

24. Советскэ Союзай ажалшад! Ажалдаа коммунис ёһоор хандадаг байхын түлөө тэмсэгты, ниитын баялигые нангинаар хямгадагты, улам арьбадхагты!

25. Колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд! Түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэгты! Колхознигуудай бүхэсоюзна гурбадугаар съездые ажалай шэнэ амжалтануудаар угтаябди!

26. Хүдөө ба уһанай ажахын хүдэлмэрилэгшэд! Газараа шаржуулха, хими хэрэглэхэ, хүдөө ажахыгаа үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулха программа эдэбхитэйгээр бэелүүлэгты!

27. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд! Хүдөө ажахынгаа жэлые эмхитэй һайнаар дүүргэе, ерэхэ жэлэй ургасын бата үндэһэ һуури хангая!

28. Арадай ажахын хүдэлмэрилэгшэд! Үйлэдбэреэ бүри болбосоронгыгоор эрхилэгты, эрдэм, наукын заабариин ёһоор ажалаа эмхидхэжэ, түрүү дүй дуршэл бүри үргэнөөр нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлэгты! Хүдэлмэриин минута бүхэнние хүсэд бүрин ашаглахын түлөө, түүхэй эд ба материалнуудые арьбалхын түлөө тэмсэгты!

29. Совет эрдэмтэд, конструкторнууд, инженернүүд ба технигүүд! Эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлтые бүри түргэдхэхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэгты!

30. Худалдаа наймаанай ба коммунально-ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг хүдэлмэрилэгшэд! Хүн зониие хангалгын шанар бүхы аргаар һайжаруулагты, совет хүнүүдэй хэрэглэмжэ хүсэд дүүрэн, эрхим һайнаар хангагты!

31. Литература ба искусствын ажал ябуулагшад, соёлой хүдэлмэрилэгшэд! Совет искусствын партийна удха шэнжые бүри дээрэ үргэгты, коммунизм байгуулагшадые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ ба шадабаряа зорюулагты!

32. Гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд! Арадай гэгээрэлые бүхы талаарнь нарижуулан һайжаруулагты! Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадагты!

33. Арадай элүүрые сахилгын, физкультурын хүдэлмэрилэгшэд! Хүн зондо медицинскэ туһаламжа үзүүлэлгые улам һайжаруулагты! Орон доторхи олониитын физкультурна хүдэлөөе улам хүгжөөгты!

34. Коммунистнууд! Ажалдаа, ниитын ажабайдалда түрүү үүргэеэ хүндэтэйгөөр дүүргэгты, КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө, табан жэлэй түсэб болзорһоо урид дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ олониитые эдэбхитэйгээр эмхидхэгты!

35. Хүбүүд болон басагад! Марксистско-ленинскэ теори, эрдэм болон техникын туйлалтануудые оролдосотойгоор шудалагты! Революционно суртал бодолдо үнэн байгты, коммунизм эдэбхитэйгээр байгуулалсагты!

36. Пионернүүд болон һургуулиинхид! Совет Эхэ орондоо үнэн зүрхэнһөө дурлагты, һайнаар һурагты, ажалые хүндэлдэг байгты! Ленинэй хэрэгэй түлөө, коммунизмын түлөө эдэбхитэй тэмсэлшэд болохоор бэеэ бэлдэгты!

37. Хүдэлмэришэн ангиин, бүхы ажалшадай марксистско-ленинскэ дайшалхы манлай бологшо, империализмда эсэргүү, хүн түрэлтэнэй арюун тунгалаг хүсэл эрмэлзэл болоһон коммунизмые дэлхэй дээрэ дэлгэрүүлэн мандуулхын түлөө тэмсэлшэдтэ—коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудта аха дүүгэй амар мэндэ!

38. Марксизм-ленинизмые үндэһэ болгон бариматалдаг бүхы дэлхэйн коммунистнуудай нэгэдэл ба эмхидхэл улам бэхижэг лэ! Пролетарсиа интернационализмын тугые бүри дээрэ үргэе!

39. Социалис оронуудай арадуудта аха дүүгэй амар мэндэ! Бүхы дэлхэйн хүдэлмэришэн ангиин түүхэтэ туйлалта, империализмда эсэргүү тэмсэлэй шиидхэхы хүсэн—дэлхэйн социалис байгуулалта улам хүгжэг, бэхижэг лэ!

40. Социалис оронуудай ажалшад! Хани барисаагаа, нэгэдэлээ бэхижүүлхын түлөө, аха дүүгэй ёһоор үгэеэ ойлголсолго улам хүгжөөхын түлөө тэмсэгты! Социализмын дайсадай хорото аашанууд тушаа һэримжэтэй байгты!

Пролетарска интернационализмын тугые бүри дээрэ үргэе!

41. Бүхы оронуудай ажалшад! Эб найрамдалай, демократиин, национальна бэеэ дааһан байдалай ба социализмын түлөө агууехэ, арюун нангин тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр оролсогты!

42. Монополис капиталда эсэргүү, ажалшадай политическэ, социально-экономическа эрхын түлөө, социалис суртал бодолой илан мандахын түлөө шэн зоригтой тэмсэлшэдтэ—капиталис оронуудай хүдэлмэришэн ангида аха дүүгэй амар мэндэ!

43. Колониальна дарлалтын гэнжэһээ мултараад, сүлөөтэ байдал бэхижүүлхын түлөө, социальна хүгжэлтын түрүү хараа бодолто замай түлөө тэмсэжэ байгаа арадуудта халуун амаршалга!

44. Империализм ба расизмда эсэргүүсэн, сүлөөтэ, национальна бэеэ дааһан байдалтай болохын түлөө тэмсэгшэдтэ, колониальна ба дулдыданги оронуудай арадуудта халуун амаршалга!

45. Социалис оронуудай арадууд, капиталай оронуудтахи пролетаринар ба демократическа бүхы хүсэнүүд, сүлөөрһэн ба дарлагдажа байгаа арадууд! Империализмда эсэргүү, эб найрамдалай, национальна бэеэ дааһан байдалай, демократиин ба социализмын түлөө хамтын тэмсэлдэ нэгэдэн жагсагты!

46. Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

47. Капиталис ба колониальна боголшолгодо эсэргүүсэн, арадуудай сүлөөтэ байдалай түлөө. социализмын түлөө эрэлхэг зоригтой тэмсэлшэдтэ, түрмэ ба фашис хяндан шоронгууд дотор тамалагдажа байгшадта аха дүүгэй амар мэндэ!

Капиталай хара һабарта орогшодые сүлөөрүүлэг!

48. Америкын империализмын эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн, Эхэ оронойнгоо сүлөөтэ, бэеэ дааһан байдалай түлөө баатарлигаар тэмсэжэ байгаа эрэлхэг зоригто вьетнам арадта амар мэндэ!

49. Дэлхэйн арадууд! Сүлөөдэ дуратай вьетнам арадта эсэргүү эзэрхэг түримхэй дай дары болюулха, США-гай ба тэрэнэй дахуулнуудай бүхы сэрэгүүдые Урда Вьетнамһаа хүсэд бүрин, үгэ дуугүйгөөр гаргаха эрилтэ Америкын Холбоото Штадуудай урда эрид шууд табигты!

50. Европын оронуудай арадууд! Дэлхэйн арадууд! ФРГ-дэхи реваншизм ба неофашизмда эсэргүүсэгты, бүхы Европын амгалан байдалда, эб найрамдалда аюул тохёолдуулжа байгаа Баруун Германиин милитаристнуудай ядерна зэбсэгтэ хабаадалгые буруушаан тэмсэгты!

51. Европын оронуудай арадууд! Европодо аюулгүй байдал хамтаараа сахиха үрэтэй һайн гурим байгуулхын түлөө, арадуудай хоорондохи харилсаа холбоо, үгэеэ ойлголсолго хүгжөөхын түлөө тэмсэлээ улам шангадхагты!

52. Дэлхэйн арадууд! Дүтын Зүүн зүгтэхи эсэргүү Израилиин түримхэйлэлгэ болюулха, Израилиин сэрэгүүдые эзэмдэгдэһэн араб газар дээрэһээ дары гаргуулха ябадал туйлагты!

Араб оронуудай арадуудтай совет арадай һаналаа нэгэдэлгэ улам бэхижэг, хүгжэг лэ!

53. Дэлхэйн арадууд! Ядерна, химическэ. бактериологическа элдэб янзын зэбсэг хорихо эрилтэ табигты! Буу зэбсэгүүдые бүгэдэ ниитээрээ, хүсэд бүрин хуряахын түлөө, уласхоорондын аюулгүй байдал бэхижүүлхын түлөө тэмсэгты!

54. Арадуудай эб найрамдалай, хани барисаанай политика, хархис этгээдүүдтэ, дайнда эсэргүүсэн тэмсэгшэ, империализмда эсэргүү, эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдые нэгэдхэхэ политика—Советскэ Союзай ленинскэ гадаадын политика мандаха болтогой!

55. Манай ороной арадуудай, хани барисаанай, зол жаргалай бата хэрэм, амгалан байдалай, хүгжэлтэ дэбжэлтын найдамтай түшэг тулгуури—Совет Социалис Республикануудай Союз мандаха болтогой!

56. Марксизм-ленинизмын туг доро, Коммунис партиин ударидалгаар—манай орон дотор коммунизм мандуулхын түлөө тэмсэлэй шэнэ илалтанууд тээшэ—урагшаа дабшая!

57. Бүхы хүн түрэлтэнэй гэгээн гэрэлтэ ерээдүй— Коммунизм мандаха болтогой!

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет

[Г]АЙХАМШАГ БААТАРШАЛГА!

[Т]АСС-ай [МЭ]ДЭЭСЭЛ

ЗАМБУУЛИНАЙ ГУРБАН СОВЕТ ОНГОСЫН БҮЛЭГӨӨРӨӨ НИИДЭЛГЭ ДҮҮРГЭГДЭБЭ

...удай бүлэгэй командир, Со...зай Герой, СССР-эй летчик-полковник Шаталов Влади...дровичай, борт-инженер, Со...зай Герой, СССР-эй летчик-...техникын эрдэмэй кадидат ...ксей Станиславовичай жолоо...-8» гэжэ замбуулинай онго...маяа дүүргэһэнэй һүүлээр ...октябриин 18-да, Москвагай ...с 10 минутада, Советскэ Со...дээрэ уридшалан хараалаг...доо, Караганда хотоһоо хой...лометртэ бууба.

Дэлхэйе тойрон ниидэхэ хэмэл одоной замһаа буухын тула космонавт Шаталов гараараа залаха түхеэрэлгын туһаламжаар онгосоёо жолоодон, тусхайта сагтань буулгаха оньһонуудые хүдэлгөө. Хадуун удааруулха двигателинн хүдэлхэеэ болимсоорнь, экипажай буулгын аппарат онгосоһоо тусгаарлан һалаадхёо.

Буулгын аппарат аэродинамическа түхеэрэлгын туһаламжаар залан шэглүүлэгдэдэг замаар буухын тула доошоо ниидээ. Атмосферэ соо тормоз хэһэнэй һүүлдэ парашютдуудай оньһонууд табигдаа. Дорьбоогүй зөөлэнөөр буулгаха двигательнүүдэй туһаламжаар аппарадынь газар дээрэ аажамаар бууһан байна.

Космонавтнуудай газар дээрэ буухыг саар бэдэрэлгын бүлэгэй түлөөлэгшэд, спортивна комиссарнууд, хани нүхэдынь, журналистнууд халуунаар угтаа.

Космонавтнуудай бэеынь элүүр һайн, согтой хүхюунүүд.

«Союз-6», «Союз-7», «Союз-8» гэжэ замбуулинай гурбан совет онгосын бүлэгөөрөө ниидэлгэ дүүрэбэ.

„ИНТЕРКОСМОС-1“ ДАБШАҺААР

...дахи хани барисаа...гдэһэн хүдэлмэриин ...үүдые зүбшэлхын ... СССР-эй, ЧССР-эй ...ябриин 17-до СССР-...й академиин П. Н. ...эмжэтэ Физическэ ...лаарһан байна. ...ой научна эмхинүү...гшэд тобшохоноор элидхээ. Октябриин 17-ой үглөөнэй 10 часта «Интеркосмос-1» гэдэг хэмэл одон дэлхэйе 43 дахин тойроод байба. Энэ үе соо харилсаа холбооной 39 сеанс бэелүүлэгдээ. Дүн хамта 920 минутын турша соо научна мэдээсэл дамжуулагдаа...»

— Хэмэл одоной научна оньһон түхеэрэлгэнүүд барандаа һаадгүй һайнаар хүдэлнэ,—гэжэ совет профессор, научна туршалгые хүтэлбэрилэгшэ С. Л. Мандельштам ТАСС-ай корреспондентдэ хөөрэбэ.

Ойрын недели соо хэгдэхэ хүдэлмэриин программа оперативна бүлэгэй заседани дээрэ тодорхойлогдоо.

(ТАСС).

[У]КРАИН АРАДАЙ ҺАЙНДЭР

...(ТАСС). Немец-фашис булимтарагшадһаа ...сүлөөлэгдэһөөр 25 жэлэй ойдо зо...Украинын Коммунис партиин Цент...тедэй, Украинын ССР-эй Верховно ...й суглаан октябриин 17-до эндэхи ...н соо болоо.
...-гай Политбюрогой гэшүүн, Украи...-гай Нэгэдэхи секретарь П. Е. Ше...хэбэ.
...глаан дээрэ СССР-эй Оборонын ми...шо, Советскэ Союзай маршал К. С. ...Донецкэ шахтёр, Социалис Ажалай ...Северинов, Улаан тугта Киевскэ сэ...сэрэгүүдэй командалагша, генерал ...Г. Куликов, Совет Украиные сүлөөл...лдаануудта эдэбхитэйгээр хабаадаһан, алдар солын гурбан ордентой, Социалис Ажалай Герой М. К. Величко, партизан соединениин командир ябаһан, Советскэ Союзай хоёр дахин Герой А. Ф. Федоров болон бусад үгэ хэлээ.

Нүхэр П. Е. Шелест түгэсхэлэй үгэ хэлэхэдээ, «Союз-7», «Союз-8» онгосонуудай экипажнуудай эльгээһэн телеграмма уншаба. Эдэнэр фашис булимтарагшадһаа сүлөөлэгдэһөөр 25 жэлэйнь ойтой дашарамдуулан украин арадые амаршалаад, коммунизм байгуулха хэрэгтэ шэнэ амжалта туйлахыень хүсэбэ. Баярай суглаанда хабаадагшад космонавтнуудай амаршалгые тон ехэ баяртайгаар угтаа.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэг нэрьемэ альга ташалгаар баталан абаа.

ВАРШАВСКА ДОГОВОРТО ХАБААТАЙ ГҮРЭНҮҮДЭЙ АРМИНУУДАЙ ШТАБУУДАЙ ҺУРАЛСАЛ ДҮҮРЭБЭ

БЕРЛИН. (ТАСС). АДН агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Польшын сэрэгүүдэй, Чехословакиин Арадай армиин, ГДР-эй Арадай национальна армиин, СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй штабуудай һуралсал һаяхан дүүрээ.

Энэнь дайшалхы холбоо бэелүүлхэ онол арга улам нарижуулан тодорхойлхо, Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй арминуудай хоорондын харилсаа бэхижүүлгэдэ туһа хүргөө.

«КОСМОС-302» ДЭГДЭЭГДЭЭ

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

Дэлхэйе тойрон ниидэхэ «Космос-302» гэжэ ээлжээтэ хэмэл одон 1969 оной октябриин 17-до Советскэ Союзһаа дэгдээгдээ.

Комсомол басаган Татьяна Матвеева Улаан-Үдын электрозаһабарилгын заводто үдэрынь хүдэлмэрилөөд, үдэшэндөө Зүүн Сибириин технологическа институдта һуралсана. Мүнөө заводой бүтээн гаргадаг шэнэ продукци — «ЯРВ-100А» гэһэн бага вольттой аппарадые нүхэр Матвеева хабсаргана. Шэнэ продукци үйлэдбэрилгын 9 һарын түсэб 103 процент дүүргэгдэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Т. Матвеева.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

АМЖАЛТАТАЙ АЖАЛ

Эрхирэгэй совхозой хоёрдохи фермын тугалшад Долгор Дондукова, Николай Головин гэгшэд тугалнуудаа һайнаар харууһалжа, һара бүри шэгнүүрынь ехээр нэмээнэ.

Долгор Дондукова июль, август һаранuудта 62 тугалай толгой бүриин шэгнүүрые үдэрэй 840 граммаар нэмээһэн байна.

Николай Головин һая гараһан тугалнуудые харууһалдаг юм. Июль һарада 28 тугал харууһалжа, толгой бүриинь шэгнүүрые үдэрэй 780 граммаар, августда—890 граммаар нэмээһэн байна. Эдэ хоёр тугалшад үгээһэн холимол тэжээлээ бусалгажа, саг соонь тугалнуудтаа эдюулдэг байна.

Г. БАЗАРЖАПОВ.

Загарайн аймаг.

ААРСАТАЙ ТЭЖЭЭЛ ШЭМЭТЭЙ

Үбэлэй үедэ малда буйлуулагдаһан тэжээлдэ аарса ехэ аята оруулдаг. шэмэ шүүһыень дээшэлүүлхэһээ гадна, тэжээл арьбалха арга олгодог гээшэ.

Урдань Захааминай аймагай «Красный Октябрь» колхоз аарса ехээр абадаг байһан. Теэд 1950-яад онһоо хойшо болишоһон аад, эдэ жэлнүүдтэ дахяад тэрэнээ бэлдэхэдэг болоо. Урдань зоной хэрэглэмжэдэ бэлдадаг һааб даа.

— Аарса илангаяа тугал, бяруунуудта, хүшэеэ һулараһан малда уулгахада аргагүй һайн. Хүйтэнэй сагта аарса малай бэе дулаасуулхаар һайн. һү машиндахада тоһо, зөөхэйнь абтаад лэ, малай организмда тон шухала хэрэгтэй сагаан эдеэн—белогуудынь, бусад янза бүриин бодосуудынь: кальций, калий, хлор, фосфор, йод гэхэ мэтэ бодосуудыень шэнгэн һүндөө үлэшэдэг байна бшуу. Жэлдэ хэдэн зуу мянган килограмм һүнэй һаагдажа машинадагдажа байхада, шэнгэн һүнэй зарим хубинь тугалнуудта уулгагдахадаашье уулгагдажа, үгыдөөшье үгы, хэды ехэ тэжээл миинтэ газар руу адхагдажа байгаа гээшэб!

Мүнөө жэл колхоз һаалиингаа фермын хоёрые маханай шэглэлтэй болгожо, һү һааляа бага болгоошье һаа, 40 гаран тонно аарса бэлдэбэ. Үбгэн колхозник Тотоошо Замбалаевай ехэхэн оролдоһоной ашаар энэ аарса бэлдэгдэбэ гэжэ тэмдэглэмээр.

Аарсатай тэжээл эдижэ байһан тугалнууд үбэлэйшье һаранuудта шэгнүүрэе сүүдхын 700—800 граммаар, шахагдажа, түлжүүлэгдэжэ байһан мал—800—900 граммаар нэмээжэ байдаг.

Баянголой совхозойхидой үүсхэлээр үбэлэй һаранuудта малаа һайнаар таргалуулха гэжэ шиидэһэн. «Красный Октябрь» колхозойхид мүнөө жэл олон газарта тэжээл буйлуулгаяа болюулаад, тусхай нэгэ газарта шанадаг боложо, тэрэнээ гүүртэнүүдтэ автомашинаар саг соонь зөөжэ байха гэжэ шиидхэнхэй.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ДОРЮУН АЛХАМ

Буряадай АССР-эй Статистическэ управлениин мэдээсэл

Буряадай АССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ 1969 оной юһэн һарын гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүд тухай

Республикын промышленность 1969 оной юһэн һарын турша соо промышленна үйлэдбэрилгынгөө хэмжээе үнгэрэгшэ жэлэй энэ үе сагтай сасуулбал, 3 процентээр дээшэлүүлээ. Эд бараа худалдаха хэмжээн 5 процентээр дээшэлээ. Зүгөөр эд бараанай продукци худалдаха гүрэнэй түсэб бүхыдөө 99,7 процент дүүргэгдэбэ.

1969 оной октябриин 1-нэй байдалаар, республика дотор промышленна 124 предприяти түсэблэлгын ба экономическа урмашуулгын шэнэ гуримаар ажаллажа, республикын промышленностиин валовой бүхы продукциин 73 процентые үйлэдбэрилөө. Эдэ предприятинууд промышленна продукци худалдаанда гаргаха юһэн һарын түсэб 98,9 процент дүүргэбэ.

1969 оной юһэн һара соо предприяти, нэгэдэл болон министерствэнүүдэй продукцияа худалдаанда гаргаха ба үйлэдбэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ түсэбүүд иимэ тоо, баримтануудаар харуулагдана:

	Юһэн һарын түсэбэй дүүргэлтэ—процентээр	1969 оной 9 һара соо үйлэдбэрилһэн валовой продукциие 1968 оной 9 һаратай жэшэбэл—проц.
Союзна мэдэлэй предприятинууд	99,0	103
«Электромашина» завод	101,0	102
«Теплоприбор» завод	104	121
Улаан-Үдын ЛВРЗ	103	110
түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдые хэдэг Таловска завод	98	107
«Бурятэнерго» управлени	104	106
Галуута-Нуурай шахтоуправлени	95	99,6
«Татарский ключ» гэжэ карьер	102	100,2
«Забайкаллес» комбинат	91	94
Элхиин авто-заһабарилгын завод	101	114
Тимлюйн цементын завод	101	106
Тимлюйн асбоцементнэ хэрэгсэлнүүдые гаргадаг завод	102	107
«Буржелезобетон» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэл	98	104
Республиканска мэдэлэй предприятинууд	100,4	105
Улаан-Үдын шэлэй завод	95	87
Улаан-Үдын мяха-консервын комбинат	97	84
Улаан-Үдын ликёро-архиин завод	106	129
Улаан-Үдын спиртын завод	105	106
Һү бэлэдхэлэй ба һүнэй промышленностиин Буряадай республиканска управлени	102	96
Загаһанай промышленностиин Буряадай трест	118	105
Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрика	102	113
Улаан-Үдын нооһо угаадаг фабрика	101	112
Шэнэ-Бэрээнэй механическа завод	67	107
Сэлэн-Дүүмын заһабарилгын-механическа завод	103	125
Улаан-Үдын мелькомбинат	100,3	112
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи хэблэлэй управлени	103	120
«Бурятцелинстрой» трестын үйлэдбэриин предприятинуудай комбинат	100,1	102
«Сельхозтехникэ» нэгэдэл	90	116
Республиканска мэдэлэй промышленностьһаа:		
Буряадай АССР-эй министерство, управленинүүдэй промышленность	101	106
Нютагай промышленностиин министерство	100	106
тэрэ тоодо:		
Түмэр хэрэгсэлнүүдые хэдэг Кировэй нэрэмжэтэ завод	93	73
Улаан-Үдын сабхи оёдог фабрика	92	96
Хяагтын ээрэлгэ-нэхэлгын фабрика	96	105
Сүхын арһанай завод	108	106
Улаан-Үдын оёдолой фабрика	101	109
Бэшүүрэй оёдолой фабрика	128	3-4 дахин
Галуута-Нуурай оёдолой фабрика	102	106
Ойморой мебельнэ фабрика	109	110
Эдеэ хоолой промышленностиин министерст	102	108
Ой модоной ажахын министерство	121	140
Түлишын промышленностиин управлени	100,2	98
Барилгын материалнуудай промышленностиин управлени	91	99,6
тэрэ тоодо:		
Улаан-Үдын хирпиисын завод	102	102
Барилгын материалнуудые хэдэг Татауровска комбинат	86	96

1969 оной юһэн һарын турша соо продукци худалдаха түсэбөө 57 предприяти (тодорхойлон хэлэбэл, бүхы предприятинуудай 28 процент), тэрэ тоодо «Забайкаллес» комбинадай 22 предприятиин 17, «Буржелезобетон» нэгэдэлэй дүрбэнэй гурбан предприяти, нютагай промышленностиин министерствын 9-нэй 4 предприяти, түлишын промышленностиин управлениин 7 предприятиин 3-ниинь түсэбөө дүүргээгүй.

1969 оной юһэн һара соо Улаан-Үдэ хотын ба республикын районуудай гол шухала продукци худалдалгын хэмжээн иимэ тоо, баримтануудаар харуулагдана:

	9 һарын түсэбэй дүүргэлтэ процентээр	1969 оной 9 һарые 1968 оной хахад жэлтэй сасуулбал—проц.
Улаан-Үдэ город	100,8	106
тэрэ тоодо:		
Советскэ район	100,2	100
Железнодорожно район	102	105
Октябрьска район	99,9	107
Аймагууд:		
Баунтын	77	89
Баргажанай	90	98
Бэшүүрэй	105	102
Зэдын	91	111
Яруунын	98	80
Загарайн	91	97
Захаамин	103	100,4
Кабанскын	103	107
Хэжэнгын	83	92
Хяагтын	102	114
Мухар-Шэбэрэй	105	109
Прибайкалнин	97	103
Ахын	105	105
Хойто-Байгалай	106	67
Сэлэнгын	99,2	109
Түнхэнэй	94	99
Хоринн	88	90
Улаан-Үдын	104	116

Промышленна гол шухала продукцинуудые үйлэдбэрилгэ иимэ тоо, баримтануудаар харуулагдана:

	1969 оной 9 һара соо үйлэдбэрилгэдэһэниинь	1969 оной 9 һарые 1968 оной 9 һаратай жэшэбэл—процентээр
Шулуу нүүрһэн — миллион тонноор	0,9	99,5
Автомобильна ябадалтай крануud — хэһэг	250	53
Хюрөөдэгдэһэн материал зөөлгэ (колхозуудайхигүйгөөр)—миллион кубометрээр	3,0	93
Барилгын материалнууд (колхозуудайхигүйгөөр — мянган кубометрээр	812	97
Хирпиисэ (колхозуудайхигүйгөөр)—миллион хэһэг	53,2	102
Шифер—миллион хэһэг—условно плиткээр	127,3	104
Хабсаргагдамал түмэр-бетон конструкци ба детальнууд—мянган кубометр	95,7	104
Сонхын шэл — миллион дүрбэлжэн метр	10,3	94
Нооһон бүд—мянган дүрбэлжэн метр	1523	99,8
Трикотажна дотор хубсаһан —мянган хэһэг	1643	92
Трикотажна гадар хубсаһан — мянган хэһэг	793	99
Арһан гутал—мянган паар	23	34
Валенка — мянган паар	162,4	85
Хубсаһа угаадаг машина—мянган хэһэг	131,3	107
Мебель (түмэр оронгүйгөөр) — миллион түх.	5,3	102
Түмэр оронууд — мянган хэһэг	95	123
Мяхан (гүрэнэй нөөсэһөө) — мянган тонно	19,4	86
Колбасна зүйлнүүд — мянган тонно	7,6	93
Загаһа олзоборилго — мянган тонно	2,7	76
Малай тоһон (гүрэнэй нөөсэһөө) — мянган тонно	2,4	76
Һүндэ оруулжа тоологдоһон сагаан эдеэн (гүрэнэй нөөсэһөө)—мянган тонно	32,7	121
Кондитерска зүйлнүүд — мянган тонно	5,3	114
Бүхы зүйлэй консервэ—миллион хэһэг условно баанхаар	22	75

Юһэн һарын түсэбөө гадуур үйлэдбэрилэгдөө гэбэл: 259 мянган түхэригэй приборнууд, автоматизациин хэрэгсэлнүүд, тэдээндэ хэрэгтэй запчастьнууд, 136 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл, 10 мянган тонно цемент, 3,7 миллион хэһэг шифер—условно плиткээр, һүндэ оруулжа тоолоходо, 3 мянган тонно сагаан эдеэн болон бусадшье продукциин зүйлнүүд. Нүүрһэ, трикотажна гадар ба дотор хубсаһан, валенка, бүхы түхэлэй консервэ, барилгын модо ба түлишэ болохо модо шэрэлгэ, барилгын материалнуудые үйлэдбэрилхэ түсэб дүүргэгдээгүй.

1969 оной январь—август һарын ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 100.4 процент дүүргэгдээ.

Машина бүтээлгын, эдеэ хоолой промышленностиин, барилгын материалнуудай промышленностиин диилэнхи предприятинууд ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө дүүргээ.

86 предприяти ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө дүүргээгүй. Тэрэ тоодо Ципиканска алтанай прииск, Галуута-Нуурай шахтоуправлени, «Забайкаллес» комбинадай 16 предприяти, мяха-коонсервын комбинат, Татауровай барилгын материалнуудай комбинат оролсоно.

Үйлэдбэрилһэн продукциин өөрынь үнэ сэн доошолуулха талаар 1969 оной январь—август һаранудай түсэбые республикын промышленность дүүргээгүй.

ШЭНЭ ГЭРНҮҮД ЖЭРЫЛДЭНЭ

Ноёхоной XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд—малшад, таряашад, механизаторнууд ниитынгээ ажахые хүгжөөхэтэй хамта, өөһэдынгөө хубиин шэнэ байшан гэрнүүдые олоор болхооно. Колхозой түб Зургаан-Дэбэ, мүн Түхэм тосхонууд һүүлэй жэлнүүдтэ хото городой шэнжэтэй боложо байнхай. Үргэн жэгдэ үйлсэнүүдэй хоёр талаар томо байшан гэрнүүд ербылдэдэг. Таримал модод, үнгын сэсэгүүдшье зунай сагта айлнуудаймнай гэр байрын газаагуурхиие шэмэглэдэг юм.

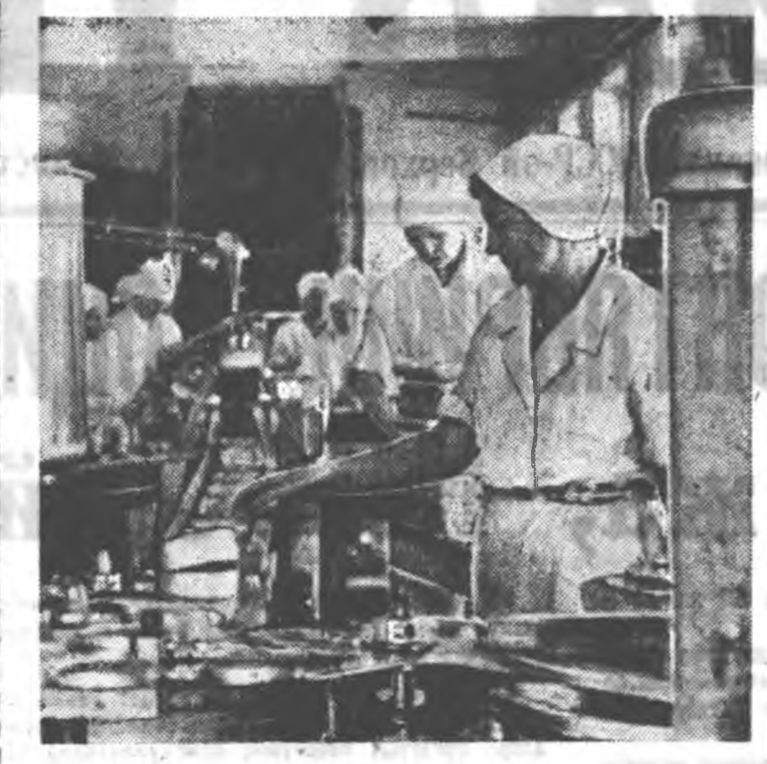
Байгша оной хабар, зунай һарада эндэмнай аяар 12 айл шэнэ гэрнүүдые табижа захалаа һэн. Мүнөө эдэнэй зариманиинь гоё байрадаа орожо түбхинэнхэй. Колхозой түрүү жолоошон Владимир Цыренжапов, һаалишан Дарима Бадматарова, отделениие эрхилэгшэ Василий Цыдыпов, Түхэм нютагта—колхозой эрхим хонишод Дашинима Романов, Лубсан Мункуев, механизатор Иван Цыдыпов болон бусад удахагүй шэнэ гэртээ нүүжэ, ан-бун ажаһууха болоо.

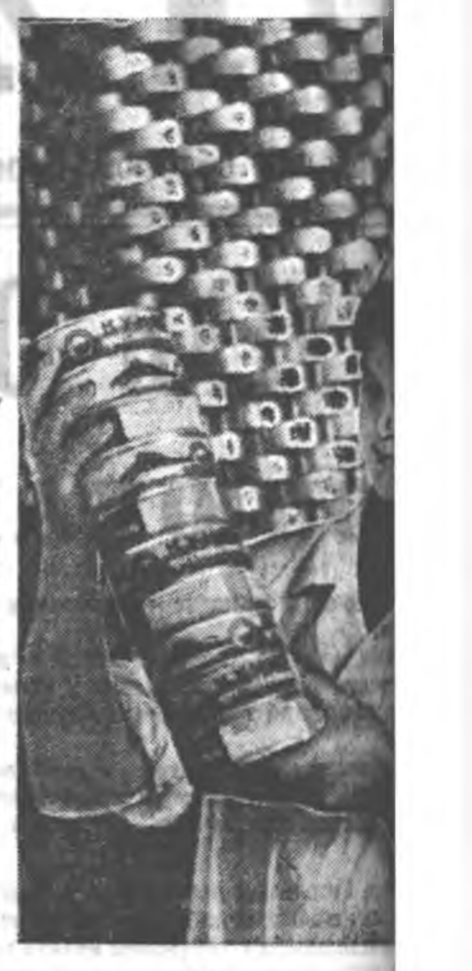
Ажалшадай шэнэ гэрнүүдые олоор бодхоожо байгаа ябадал хадаа тэдэнэй баян шадалтай, соёлшо ёһоор ажаһуудаг болоһоной гэршэ ха юм.

С. БИЛИКТУЕВ.

МҮНӨӨДЭР—ЭДЕЭ ХООЛОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ

ҮДЭР БҮРИ—26 МЯНГ

Усть-Баргажанай загаһанай комбинат эдеэ хоолой зүйлнүүдые үйлэдбэрилдэг республикымнай томо, үнинэйшье предприятинуудай нэгэн. Загаһанай элдэб янзын консервэ хэхэтэй хамта, өөһэдынгөө үйлэдбэриие хэрэгтэй загаһаар сүм хангадаг юм. Комбинадай загаһа барилгын бригаданууд үбэл, зунгүй Байгал далай дээрэ ажалладаг.

Загаһа барилгын гүрэнэй, мүн колхозуудай бригаданууд хамта дээрээ энэ жэлэй 3-дахи кварталай түсэбые 127 процент дүүргэбэ.

Н. Г. Чирковой, П. И. Малогрошевой, С. В. Бондаренкын даадаг бригаданууд абаһан уялгаяа холо үлүүлэн дүүргээ. Буряад эхэнэр Евдокия Николаевна Хажеевагай даадаг бригада жэлэй эхинһээ хойшо загаһа бариха даабаряа квартал бүхэндэ үлүүлэн дүүргэнэ. Энэ нүхэр республика сооо загаһашадай бригадые даадаг гансахан эхэнэр юм.

Тус комбинат хүсэ ехэтэй, мүнөө үеын шэнэ техникээр хангагдаһан предприяти. Тэрэнэй цехүүд соогуур ябахада ариг сэбэр. Конвейер таһалгаряагүйгөөр хүдэлнэ. Сагаан халаадтай хэдэн хүдэлмэрилэгшэд тэрэнэй хажууда зогсонхой, консервын хэгдэхые хинан шалгажа байна.

Загаһанай мяхаар 16 элдэб янзын 26 мянган баанха консервэ үдэр бүри комбинадта үйлэдбэрилэгдэнэ. Тус комбинадай продукци оронойомнай олон область, хизаарнуудта хэрэглэгдэдэг.

Комбинадай коллектив энэ жэлдэ 4—5 шэнэ консер... лээ. Номгон далайһаа... загаһаар консервэ... хэгдэжэ байна. Шэн... шудалагдана. Комби... мэрилэгшэд арад зон... нартай, амтатай эдэ... гаха хэрэгтэ туһа... жа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ко... бэрилхэ конвейер. А... тер Галина Ужен... ластьнуудта эльгэг... нүүдые шалгажа бай...

П. БУРМ...

ТОО, БАРИМТАНУУД

* Хүн бүхэндэ жэл соо 8,5 килограмм хүртэхэ саахар хаанта Россида үйлэдбэрилэгдэдэг байһан. Совет жэлнүүдэй үедэ саахар үйлэдбэрилгэ найма дахин дээшэлээ. Мүнөө хүн бүхэндэ жэл соо 45 килограмм саахар хүртэхэ юм.

* 1913 онойхитой сасуулхада, эдеэ хоолой промышленностиин предприятинуудай мяхаар хэгдэһэн продукци үйлэдбэрилгэ 3,5 дахин ургаһан, тиигэжэ жэлдээ хүн бүхэндэ хубаажа харахада, 28 килограмм хүртэхэ болоһон байна.

* СССР тоһо, саахар үйлэдбэрилгөөр дэлхэй дээрэ түрүү һуури эзэлнэ. Совет жэлнүүдэй үедэ тоһо абалга таба дахин ургаа.

* Хэрбээ Октябриин урда тээ хүн бүхэндэ жэл соо оройдоо 800 грамм кондитерска зүйл хүртэдэг байбал, мүнөө 10 килограмм үлүүтэй элдэб янзын иимэ зүйл үйлэдбэрилэгдэдэг болоо.

* Консервын промышленность эдеэ хоолой шухала һалбари мүн. Мүнөө оронойомнай хүн бүхэндэ 40 баанха хүртэхэ хэмжээтэй консервэ жэл соо үйлэдбэрилэгдэжэ байна.

* Хилээмэ, талханай зүйл, малай, ургамалай тоһо, өөхэ, консервэ, саахар, һү, сай болон бусад зүйлнүүдые хэрэглэхэ талаар хүн зоной эрилтэ хүсэд дүүрэнээр хангагдадаг болоо.

* Нэгэ миллион тонно мяхан, 270 мянган тонно колбаса, миллион тонно һүнэй продукци, 300 миллион үлүүтэй баанха мяханай, һүнэй консервэ гэхэ мэтэ продукци табан жэлэй гурбан жэлэйнь даабариһаа гадуур үйлэдбэрилэгдэһэн байна.

* Эдеэ хоолой промышленностиин предприятинуудые барилгада зорюулжа, 724 миллион түхэриг мүнгэ энэ жэлдэ гүрэмнай һомолһон байна. Саахар, кондитерска зүйл, үрэ-жэмэсэй консервэ үйлэдбэрилхэ предприятинууд олоор баригдахань.

1968 онойхитой сасуулхада, эдеэ хоолой продук... рилгын хэмжээн ... процентээр ургаж... най, һүнэй зүйлнүү... бэрилгэ табаһаа ... тээр дээшэлхэ.

1969 ондо загаһ... хэгдэһэн эдеэ хоол... лнардһаа үлүү түх... бэрилэгдэхэ. Нёдо... тэй сасуулхада, 8,... ехэ болоно.

* Энэ жэлдэ ... жэмэсэй зургаа ... ха консервэ үйлэдб... раалагдана. Тиин ... һоо 530 миллион ... шорбо. 1235 милл... мяханай консерв... лэгдэхэ юм.

* Эдеэ хоолой ... стиин предприяти... центнь түсэблэлг... номическа урмаш... гуримда оруул... предприятинууд ... зүйлнүүдэй 93 ... лэдбэрилдэг, олзо ... процентые оруул...

СОВЕТ ОРОН ДОТОРНА

Киргизэй үрэжэлтэ Чуйска губи талые «үрэ ж... нэрлэдэг. Энэ жэлдэ нэрэнэй баян хэшэгээр гансал... вод 70 ондоо нэрэтэй 36 миллион баанха консерв... хараална. Энэнь үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 15 миллион ... байна.

Мүнөө намарай намжаа үдэрнүүдтэ ороной ... Киргизэй үрэ жэмэс ба овощ тээһэн эшелонууд ... жа тушааха пунктнуудынь — Эрхүү, Красноярск, ... ровск, Кемерово, Улаан-Үдэ ба ороной бусад хотон...

Лётчик-космонавт В. А. Шаталовай нэрэ олгогдобо

АЛМА-АТА. (ТАСС). Замбуулинай дайдые эрэлхэгээр шэнжэлэгшэ, Советскэ Союзай Герой лётчик-космонавт В. А. Шаталовай нэрэ картанууд дээрэ бии болохонь. Джунгарска Алатгугай мүльһэтэ байсада космонавтын нэрые олгохо гэжэ Казахай ССР-эй Наукануудай академиин гляциологууд шиидхэбэ.

В. А. Шаталовай нэрэмжэтэ мүльһэтэ байса далайн нюруунһаа 3500 гаран метр үндэртэ оршодог, тэрэнэй талмай арба шахуу дүрбэлжэн километр юм.

Алас-дурнынхидай ленинскэ вахта

Комсомольск-на-Амуре хотын корабль бүтээгшэдэй үүсхэлые КПСС-эй Хабаровска крайком дэмжэбэ. Эдэнэр Ленинэй ойн хүндэлэлэй грамотада хүртэхын түлөө тэмсэлдэ Алас-Дурна хизаартаа түрүүлэн ороо. Дүрбэ мянга гаран хүдэлмэришэд табан жэлэйнгээ даабаринуудые болзорһоо урид дүүргэжэ ябана. Эндэ бүтээгдэһэн ледоколнуудай эрхим һайн шанартайе Арктикын замуудаар тамардаг олон аяншад дурдадаг.

Комсомольскын судна бүтээгшэдэй дээшэлүүлэгдэһэн уялганууд соо ажахынгаа бүхы хэрэг улам һайжаруулха онол арганууд тодорхойлогдонхой. НОТ-ой түсэб бэелүүлхэ, уралан нарижуулагшадай, ухаалан зохёогшодой хүдэлөө үргэдхэхэ, станогууд ба түхеэрэлгэ бүри ехэ үрэтэйгөөр ашаглаха, хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхээр хараалагдаа.

Залуушуулай хотын корабль бүтээгшэдэй жэшээе хэдэн зуун коллективүүд халан абаба. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлэй мүрысөөн улам бадаран дэлгэржэ байна. Хизаарай промышленна предприятинууд жэлэй эхилхэһээ хойшо 43 миллион үлүүтэй түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур үгөө.

ХАБАРОВСК. (ТАСС).

Баян тала

ФРУНЗЕ. (ТАСС-ай корр.). Токмакска заводойхид Камчаткын загаһашадта, ангуушадта эшелон деликатес—шэнэ жэлэй ургасын үрэ жэмэс ба овощой элдэб консервэ эльгээбэ.

Хүсэтэй, найдамтайшье

Агаараар һэрюусүүлэгдэдэг, электростартёртой ... тракторна двигатель Липецкэ механическа завод... ба. Энэнь ямаршье хүйтэнөө—40 градус ба бүришье ... рада һаадгүй хүдэлдэг. Хуушануудһаа илгаань юуб... гательнүүдые «Т-38», «Т-40», «ДТ-54» тракторнууд... мотоортой машинануудта табижа болохо юм. Энэ... нүүдынь ордо бэшэ болгогдоһон, һайжаруулагда... нэй ашаар хүдэлхэ сагынь нэгэ хахад дахин һуно...

Иимэ шэнэ двигатель бүтээн гаргалга—Ленинэй ... грамотада хүртэхын түлөө мүрысөөндэ заводой ... һан түрүүшын амжалта болоно.

ЛИПЕЦК. (Т...

Графигһаа урид

Лебединскэ уурхайн горнягууд 50 миллион тонн... абаба. Түмэрэй энэ дараса Курска суранзата анома... хэбтэшэнүүдэй нэгэн юм. Руднигай ветеранууд, Со... Геройнууд М. Евец, И. Ермоленко 50 миллионно ... хүртэбэ.

Даабаримнай графигһаа 3 һараар урид дүүргэ... дээрэ элидхэбэ. Эндэхи горнягууд шэнэ уялганууд... ойн хүндэлэлэй грамотада, ойн медальда хүртэх... В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ой болотор түс... мянган тонно руда малтаха гэжэ шиидэбэд.

ГУБКИН, Белгородой область. (Т...

Череповецэй 30-дахи миллион т...

ЧЕРЕПОВЕЦ. (ТАСС-ай корр.). Ахалагша горн... тин Мельников, Аркадий Ганичев, Петр Шапин, Н... гэгшэдэй бригаданууд Череповецэй 30-дахи милл... шудхан гаргаа.

1955 оной августда түрүүшын пешэнэй түлшэд... ниткын доменно цехтэ ехэ хубилалта болонхой. М... болоо, зүгөөр металл үйлэдбэрилгынь хэмжээн 18 да...

Череповецэй металлургнуудай дүршэл шадаба... дээшэлнэ. Бүхы агрегадуудынь хоног соо 12-дахи ... болгогдонхой.

Ленинэй ойн баярай Хүндэлэлэй грамотада хүр... сэл тус предприяти дээрэ дэлгэржэ захалаа. Дом... ганнуудые түрүүлэн абаа. Энэ жэлдэ түсэбһөө гадуу... но металл үгэхөөр шиидэнхэй.

МАЛ ОЛООР ШАХАНА

Намарай бэлшээри дээрэ ба үбэлжэлгын хугасаа соо эбэртэ бодо мал бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхын 900 граммаар нэмээхэ гэһэн Захааминай аймагай Баян-Голой совхозой малшадай үүсхэлые халуунаар дэмжэһэн Ториин совхозойхидто харюусалгатай хаһа ерэнхэй.

Эдэ үдэрнүүдтэ 600 толгой залуу эрэ үхэр шахан таргалуулхаар табиба. Шахан таргалуулагдаха мал шэгнэгдээ. Хашараг бүхэн мүнөө 260 килограмм татана. Октябриин эхинһээ ноябриин хахад болотор 80-яад үдэрэй болзорто эдэ малнуудай нэмэлтэ шэгнүүр толгой бүриин 60 килограммһаа бага бэшэ болохо гэхэ гү, али сүүдхын 800—900 граммаар нэмээгдэхэ болоно.

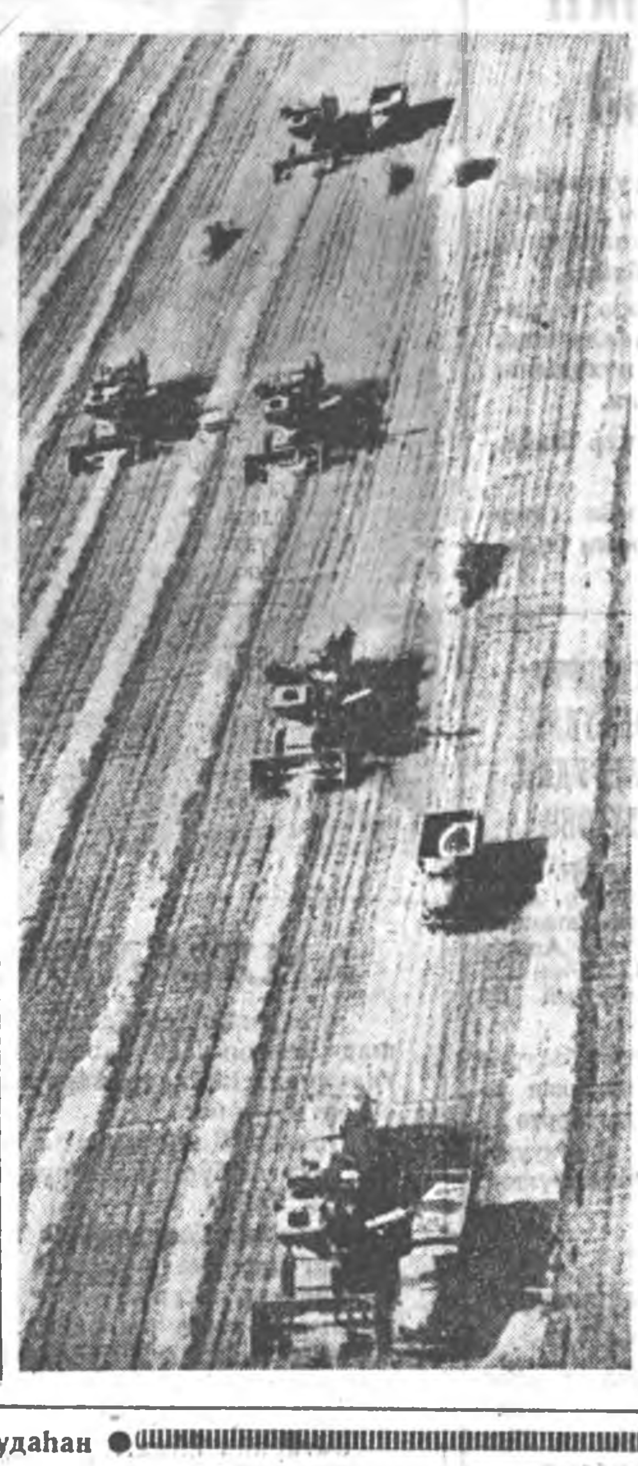
Илангаяа совхозой Доодо-Ториин отделенидэ мал шахан таргалуулха һайн бэлэдхэлтэй. Эндэ 280 толгой малай байра шэнээр түхеэрэгдээ. Мүнөө эндэ шахан таргалуулха тэжээлэй рацион табигданхай. Үхэр бүхэндэ үдэртөө 8 шахуу тэжээлэй единицэ хүртэнэ. Тодорхойлон хэлэбэл, 3 килограмм концентрат, 2 килограмм хахад үбһэн, 10 килограмм силос, зелёнко, буйлууһан һолоомо үгтэхэ байна. Тус отделенидэ дүршэлтэй малшан Борис Дмитриевич Дроздов түрүүтэй хамта 3 үхэршэд шахан таргалуулха малнуудые харууһалжа эхилээ. Тэдэнэй ажал оньһожоруулагданхай. Оньһон аргаар мал уһалха түхеэрэлгэ тодхогдоо, һолоомо, концентрат шанаржуулан бэлдэхэ хүдэлмэри оньһон аргаар хэгдэнэ. Эндэхи үхэршэд мал бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхын 900 граммаар нэмээхэ зорилготой.

Мүн совхозой бусадшье отделенинүүдтэ эбэртэ мал тордихо шахаха талаар бэлэдхэл дүүрэжэ байна. Хоёрдохи отделенидэ үнинһөө хойшо мал шахан таргалуулжа, ехэхэн дүршэл шадабаритай болоһон Дмитрий Афанасьевич Филиппов мүнөө жэлдэшье һүрэг мал даажа абаад, ботони болзорто түргөөр таргалуулхын түлөө тэмсэжэ эхилээ.

Һаяхан Зэдэдэ саһата шуурган буужа, малшадые нилээдгүй бэрхэшээлдэ оруулаа. Тиимэһээ малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлгын бүришье харюусалгатай болоод байһаниие хараадаа абажа, совхозой малшад бүхы арга хэмжээ бэелүүлжэ байнхай. Октябриин 5-һаа шахан таргалуулгын малнууд бүхы отделенинүүдтэ байрадаа тэжээгдэжэ эхилхэ болобо.

Иигэжэ Ториин совхозой малшад 80 үдэрэй хугасаада хамта 400 шахуу центнер мяха нэмэжэ абаха гэхэ гү, али мал бүриингөө шэгнүүр 320—350 килограммда хүргэхэ гэһэн зорилгодоо хүрэхын түлөө тэмсэжэ эхилбэ. Энээнэй ашаар ерэхэ жэлэй январь һарада гүрэндэ мяха тушааха хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэ аргатай болохо юм.

А. МОДОНОВ,
«Зэдын үнэн» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулан, Кустанайн таряашад ажалай илалта туйлаба. Гүрэндэ 135 миллион пүүд таряан тушаагдаа. Жэлэй түсэб дүүргэхэтэеэ хамта ороо һо таряа ургуулан абалгаар табан жэлэй түсэбые дүүргэһэн тухайгаа кустанайнхид элндхээ. Гүрэнэй амбаарта дүрбэн жэлэй турша соо 660 миллион үлүүтэй пүүд ороо һо таряан оруулагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ленинскэ районой Шэнэ-Покровско совхозой полинууд дээрэ таряа хуряалга.

ТАСС-ай фотохронико.

РАДАЙ АЖАХЫН ШУХАЛА ҺАЛБАРИ

...улам хүгжэжэ ...ой промышленность ...югэ шухала һалба... ...рин хүдэлмэри... ...рилэн гаргаһан ... бухэн хэрэглэжэ ... байгуулха замаар ...тайгаар дабшажа ...ые һайн шанартай ... хоолоор хангахын ... оролдолго гаргажа ...рилэгшэдэй ажалые ... жэл бүхэндэ тэм... ...үдэр орон доторнай

...шалай болон кон... ...дие, овощой бо... ...ой консервэ үй... ...гаран фабрика, за... ...ай промышленнос... ..., эдеэ хоолдо хэ... ...ай продукци, кон... ... комбинат, заво... ... промышленностиин ...приятинууд рес... ... бии. Оронойимнай ... предприяти—Ленинэй орденто мяха-консервын комбинадай олон янзын колбаса, консервэ холо ойрын область, хизаарнуудта, хилын саанашье эльгээгдэжэ байдаг.

Эдеэ хоолой элдэб янзын продукци үйлэдбэрилжэ, арад зоноо хангажа байгаа хүдэлмэрилэгшэд республикынгаа бүхы ажалшадтай хамта ленинскэ вахтада жагсаад, ойн баярта өөһэдынгөө ажалай бэлэг барихаар зоригжонхой. Тэдэнэр энэ тэмсэлдээ һайн үрэ дүн туйлажа, һайндэрөө угтаба.

Республикымнай энэ һалбариин хүдэлмэрилэгшэд В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойдо абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Эдеэ хоолой промышленностиин министерствын предприяти продукци худалдаха юһэ һарынгаа түсэбые 102,3 процент дүүргээд, даабариһаа гадуур 517 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилөө. Жэлэй туршада түсэбһөө гадуур 400 мянган түхэригэй продукци бүтээн гаргаха гэһэн уялгань юһэн һара соо холо үлүүлэн дүүргэгдөө. Гүрэндэ олзо доход оруулха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар абтаһан социалис уялга бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ байна.

Министерствын хүдэлмэрилэгшэд ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ оролсоходоо, ойрын сагта шиидхэгдэхэ ёһотой тодорхой зорилго урдаа табиһан юм. Табан жэлэй түсэбые 1970 оной ноябриин һайндэр болотор дүүргэхэ гэжэ хараалаа һэн. Үнгэрһэн гурбан жэл юһэ һарын үрэ дүн согсолходо абаһан уялгын хараалагдаһан болзорһоо бүри урид дүүргэхэ арга боломжын бии байһаниинь элирээ. Тиигэжэ тэдэнэр табан жэлэйнгээ даабарие 1970 оной октябриин нэгэн болотор дүүргэхэ, табан жэлэй түсэбһөө гадуур 10 миллион түхэригэй продукци үйлэдбэрилхэ гэжэ хараалба.

Энэ зорилгоёо амжалтатайгаар дүүргэхэ хүсэ шадал, арга боломжо, хүсэл эрмэлзэлгэ тэдэнэртэ бии. Өөрынгөө мэргэжэл эрхим һайнаар шудалһан, арад зоной хэрэглэмжэ, эрилтэ хангаха хэрэгтэ бага бэшэ анхарал оролдолго гаргажа байһан коллективүүд, түрүү хүдэлмэрилэгшэд олон. 100-гаад шахуу элдэб янзын зүйлнүүдые үйлэдбэрилдэг Ивалгын кондитерскэ фабрикын, үйлэдбэрээ улам нарижуулан һайжаруулха гэжэ оролдолго гаргадаг Тарбагатайн кондитерскэ фабрикын, холын городой ажалшадые һайн шанартай хилээмэ, талханай зүйлнүүдээр таһалгаряагүй һайнаар хангадаг Захааминнай хилээмэнэй заводой, Кабанскын овощой үрэ жэмэсэй заводой болон бусад зарим коллективүүд абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байна.

Ивалгын кондитерскэ фабрикын А. П. Брянскаягай даадаг бригада коллектив сөөгөө суутай, хүндэтэй юм. Тэдэнэр коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ солодо хүрэмөөр ажаллана. Долоон хүнһөө бүридэһэн түс бригада табан жэлэйнгээ даабарие болзорһоонь холо урид, 1969 оной сентябриин 20-до дүүргэһэн тухайгаа элидхээ. Эдеэ хоолой 40 гаран зүйл үйлэдбэрилдэг, гансал һайн шанартай продукци үйлэдбэрилдэг багахан энэ коллектив ямар аргаар иимэ амжалта туйланаб гэхэдэ, ажалаа зүбөөр эмхидхэнэ, бригадын гэшүүн бүхэн гурбан мэргэжэл тэгшэ һайнаар шудалһан байна.

Эдеэ хоолой промышленностиин министерствын, эдеэ хоолой продукци үйлэдбэрилдэг бусад управлени, трестын, предприятинууд шэнээр баригдажа, үргэдхэгдэжэ, һэльбэн заһабарилагдажа байһаар. Республикынгаа ажалшадые сагаан эдеэгээр хангадаг һүнэй промышленностиин управлениин комбинат, заводуудта шэнэ, бүтээсэ ехэтэй түхеэрэлгэ тодхогдоно. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциин шанар һайжаруулха асуудалда горитой анхарал хандуулагдадаг болоо. Буряадай загаһанай промышленностиин трестын комбинат, заводуудай коллективүүд эдеэ хоолой шухала энэ зүйлөөр арад зониие хангахын тула бага бэшэ оролдолго гаргана. Тэдэнэр жэлдээ 39 мянгаһаа дээшэ центнер загаһа, загаһанай продукци гаргаха даабаряа муу бэшээр дүүргэнэ. Жэлэй юһэ һарын түсэб 128 процентдэ хүргэгдөө. Шэнэ, хүсэ ехэтэй түхеэрэлгээр хүсэд һайнаар хангагдаһан Усть-Баргажанай загаһанай комбинат продукци үйлэдбэрилгээ улам дээшэлүүлжэ байһаар.

Арад зониие элдэб янзын һайн шанартай эдеэ хоолоор хангаха ёһотой энэ шухала һалбари саашадаа бүри хүгжөөгдэхэ юм. Шэнэ предприятинууд баригдажа, шэнэ техникээр хангагдаха, хэдэн шэнэ предприятинууд баригдахаар хараалагдана. Сүүдхэ соо 20 тонно талханай зүйнүүдые үйлэдбэрилхэ макаронно фабрика Улаан-Үдэдэ баригдажа, һаяхан ашаглалгада тушаагдаба. Хилээмэнэй шэнэ завод Загарайда, талханай, мүн кондитерскэ зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ ехэ комбинат Улаан-Үдэдэ баригдаха юм.

Мүнөө хүдэлжэ байгаа Ивалгын, Тарбагатайн фабриканууддай үйлэдбэрилэн гаргадаг продукциһаа хоёр дахинһаа үлүү кондитерскэ зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ шадалтай Улаан-Үдын фабрикын барилга дүүрэхэеэ байна. Арад зоной хэрэглэмжэ эрилтэ хүсэд һайнаар хангахын тула энэ һалбариин предприятинуудые мэргэжүүлхэ, тусхай шэглэлтэй болгохо зорилго шиидхэгдэжэ байнхай. Хилээмэ, талхаар элдэб юумэ баридаг комбинат, заводуудые нэгэдүүлһэн тусхай трест республика доторнай бии болохонь. Һүнэй, загаһанай, мяханай зүйлнүүдые үйлэдбэрилэн гаргадаг предприятинууд үргэдхэгдэхэ, шэнэ техникээр хангагдаха. Тэдэнэй продукциин шанар һайжаруулха талаар хараалагдаһан хэмжээн бэелүүлэгдэжэ байна.

Хүн зоной үдэр бүхэндэ хэрэглэдэг эдеэ хоол бэлдэн үйлэдбэрилдэг хүдэлмэрилэгшэд хүндэтэй уялга дүүргэнэ гээшэ. Тэдэнэй өөһэдынгөө уялгада харюусалгатайгаар хандажа, арга боломжоёо хэрэглэжэ, ажалай бүтээсэ улам дээшэлүүлжэ, продукциингаа шанар һайжаруулхын тула ёһотой анхарал оролдолго гаргажа байгаа һаань, арад зоной эрилтэ һайнаар хангагдаха, эдеэ хоолой продуктнуудые элбэгжүүлхэ зорилго шиидхэгдэхэ юм.

Энэ ажалдаа эдеэ хоолой промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй амжалта туйлахань найдамтай.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Улаан-Үдын һэрюун унданай зүйлнүүдэй заводой түрүү хүдэлмэришэн, Железнодорожно райсоведэй депутат К. П. Самойлова. 2. Заводой лаборантнууд Г. Жеравина, Н. Лендарь гэгшэд продукциингаа шанар шалгажа байна.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

...ТЫН ЗУРГААНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИ ҺАЙЖАРУУЛХА

...нютагай Соведүүд ...зургаануудай хү... ...үргэдхэлгэдэ онсо ... боложо байнхай. ... үгэ хэлэхэ ду..., Жэшээнь, Красно... ...сельсоведэй сесси ...зургаануудай хү... ... ямар хүдэлмэри ...инь ехэ хөөрэлдөөн ... Байгша оной июль ...соведэй гүйсэдхэхэ ...тани дээрэ Дэдэ... ... Соведэй совхо... ...оингоо хүдэлмэри... ... ябуулжа байһан ...айнь зүбшэн хэл... ...айнагта 100 гэ... ...ай 32 сүүд бии. ...хозой Ойбонто ...ай сүүд (түрүүлэг... ...етков) яһала һай... ...жэ хэлэлтэй. Сүү... ... дээрэ 7 хэрэг ха..., гэрэй эзэн эхэ... ...лева А. М. Ястре... ...й таарамжагүй аяг ...айнь түлөө шүүм... 10 түхэригэй яла ... баатай болоо. Энэ ... һара соо түс лес... ...мэришэн Дроздов ... Петровае хара зор... ...инь харааһанайнгаа ... сүүдэй шиидхэбэ... ...онгэй ялада унаа. ... һууринай нүхэ... ...рүүлэгшэнь З. С. Васильев) муу бэшээр хүдэлнэ. Оройһон мэдүүлгэ, гомдолнууд саг соогоо зүбшэн хэлсэгдэдэг, харагдадаг байна. Гэбэшье Хэриин хэлхеэ холбооной, ЭТУС-эй, РЭС-эй организацинуудай нүхэдэй сүүдүүдэй хүдэлмэри тон һула. Гомдол мэдүүлгэ оройдоошье ороногүй гэһэн хооһон шалтагтай. Нүхэдэй сүүдэй үүргэ ехэ. Тиигэбэшье зарим нэгэ зоной энэ даалгагдаһан тушаалдаа хайша хэрэгээр хандадагыень гэмшэлтэй.

Арадай дружиннигууд тухай эндэ тэмдэглэнгүй гарахын аргагүй. Эдэмнай милициин бодото туһамаршад болоно ха юм. Манай аймаг дотор арадай 59 дружинын штаб тоологдоно. Хамта 649 хүн хабаадуулагданхай. Аймгүйсэдкомой финансын таһагай хүдэлмэрилэгшэдэй дружиннигуудые хүтэлбэрилдэг Ц-Д. Цыдыповэй нүхэдэй сүүд жэшээтэ һайнаар шалгарһанайнгаа түлөө КПСС-эй райкомой болон аймгүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа. Тиихэдэ Хандагайн леспромхозой Нарин тосхоной арадай һайн дуранай дружинын хүдэлмэри баһал үндэрөөр сэгнэгдээ.

Эхэнэрнүүдэй соведэй хүдэлмэри тухай хэлэхэдэ иимэ. Аймагтамнай бүхыдөө эхэнэрнүүдэй 81 совет бии.

Зүүн-Хуурайн (түрүүлэгшэнь Т. Т. Балаганская) эхэнэрнүүдэй совет хүдэлмэреэ эмхитэй һайнаар табинхай. Нютагай залуу хүбүүд, басагадай хүсөөр эмхидхэгдэһэн уран һайханай бүлгэмэйхид хэдэн удаа хүдөөгэй ажалшадта һонирхолтой концерт, наада харуулжа, һайшаалдань хүртөө. Гурба дахин һуурин зоной суглаан үнгэргэгдөө. Энэ суглаан дээрэ муу журамтай хүнүүдтэ шанга һануулга хэгдэһэн байна.

Гэбэшье аймаг дотор эхэнэрнүүдэй соведэй хүдэлмэри адли тэгшэ ябуулагдана гэхын аргагүй. Аймагай эхэнэрнүүдэй олонхи совет үүсхэл оролдолгогүй, һулаар хүдэлнэ. Эхэнэрнүүдэй соведэй түрүүлэгшээр һунгагдаһан харюусалгата хүнүүд эдэбхи гарганагүй, «намһаа саагуур, нарһаа наагуур» гэһэншэг ябадаг. Саашадаа иимэрхүү дутагдалнуудтай яашье эбсэхын аргагүй.

Һургуулиин һурагшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ түрэлхидэй комитедэй үүргэ угаа ехэ ааб даа. Хэрбээ түрэлхидэй комитедэй хэхэ хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэжэ шадабални, багшанарта, түрэлхидтэшье нилээдгүй аша туһатай байха болоно. Дэдэ-Тайлсын дунда һургуулиин түрэлхидэй комитедэй хэжэ байһан хэрэг үйлыень жэшээ болгон абамаар. Энэ һургуулиин түрэлхидэй комитет (түрүүлэгшэнь нүхэр Кучумова) ээлжээтэ суглаан дээрээ «Түрэлхид болон ниитын түлөөлэгшэдэй һуралсалай шэнэ жэлэй программада ороходонь ямар хабаатай байһан тухай» асуудал хэлсэһэн байна. Энээнһээ гадна «Хүүгэдые ном уншалгада хайшан гэжэ хабаадуулхаб?», «Хүүгэдэй ажал хүдэлмэри», «Хүүгэдэй ухаан бодолые хайшан гэжэ саашань хүгжөөхэб?», «Классай хүтэлбэрилэгшын үүргэ» гэһэн асуудалнуудаар һонирхолтой хөөрэлдөөн, научно-практическа конференци үнгэргэгдэһэн байна. Аймагай бүхы һургуулинуудай директорнууд, һуралсалай таһагые даагшанар эндэ хабаадалсаа. Эгээл тиимэһээ түс һургуулида һурагшад барандаа оролдосотойгоор һуража, классһаа класста орохые эрмэлзэдэг, заяг зарһам наринаар сахидаг болоо.

Аймагай олохон коллективүүд, ниитын организацинууд, нютагай Соведүүд түрэлхидэй комитедэй, һургуулиин ажал хэрэгэйр хододоо һонирхожо, зүблөөн, сесси, суглаан дээрээ хаража байдаг болонхой. Аймагай болон сельскэ, сомоной Соведүүдэй депутадууд арадай сүүдэй, дружинын, эхэнэрнүүдэй соведүүдэй, түрэлхидэй комитедэй ажал хүдэлмэриие алишье талаарнь һайжаруулха хэрэгтэ анхаралаа ехээр хандуулна.

К. ЖАЛСАРАЕВ.
Хоринни аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой секретарь.

Манай хөөрэлдөөн

НЭН ТҮРҮҮН МАЛШАДЫЕ ХАНГАЯ!

... гаража, холо дү... ...малшадые гэр һууда... ...хангалсаха ёһотой ...ихи зургаануудай ..., юу хэхэ зорил... ...ушаа манай коррес... ...тушаалта нүхэдтэй

...ПРОВ, Яруунын аймагай ажаһуудалай хэрэглэгшэдэй комбинадай ... халэба:

...ай избёосхын шо... ...гшье һаань, тэрэ... ...һээ захижа, ажал... ... дутуу ядуу бү...

... аймагай центрһээ ... баян хэбтэшэтэй ... газарта избёосхын ... Һалдагдаһан тү... ...избёосхо колхоз, ... ябуулагдаа һэн. ... бэлэдхэлэй үедэ ...тэй соогоо из... ...да. Түсэбэй ёһоор ...избёосхо галдахын ... дүүрэтэр 200 тонно... ... Тиихэдээ аймаг ... бүхы хэрэглэмжые ...

Октябриин 1-һээ гэр һуудалай хэрэглэмжэ хангадаг нүүдэл мастерскоймнай үбэлэй графигаар ябажа байна. Манай хангадаг мал ажалай фермэ, отаранууддай тоо нёдондонойхиһоо һурагтүй олон болоо. Юуб гэхэдэ, хубсаһа оюулха, илангаяа трикотаж нэхүүлхэ захил, нэн түрүүндэ малшадһаа абадаг гээшэбди. Жэлэй эхинһээ трикотаж хубсаһа нэхэдэг 5 мастер ажалладаг һаань, мүнөө 8 хүн хүдэлдэг болобо. Тиин байгша оной дүүрэтэр трикотаж хубсаһа оёхо даабаряа хоёр дахин үлүүлжэ, дүн дээрээ 5 мянган түхэригэй захил бүтээхэ гэжэ шиидэнхэйбди. Утаһан нооһоор һайн хангагдаад байбал, зоной эрилтэ гүйсэд хангаха аргатайбди гэхэ гү, али доогуур абажа хэлэхэдэ, жэлдээ 12 мянган түхэригэй трикотаж хубсаһа зоной захилаар нэхэжэ үгэхэ шадалтайбди.

—Малшадай гэр тойроной эрилтэ ямар зэргээр хангагданаб гэжэ хинан шалгаха, энэ талаар зохихо хэмжээ абаха ябалал, манай арюун уялга,—гээд **Захааминай аймагай Цакирай сельскэ Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр ЖАРКОВА** хөөрэлдөөнэйнгөө эхиндэ хэлэхэ зуураа, иигэжэ саашань тэмдэглээ:

— Манай сельсоведэй «Победа» колхоз нилээд холуур, хагда һайнтай бэлшээри харалсажа, үбһэ тэжээлэйнгээ нөөсэдэ дүтэлжэ, малай олохон гүүртэнүүдые холын үбэлжөөндэ ондо оруулдаг. Тэдэниие харууһалдаг малшадые үдэр бүриин хэрэглэлэй эд бараагаар таһалдалгүйгөөр хангахын тулада наймаалагшагүй ларёгууд үргэнөөр хэрэглэгдэдэг юм.

Жэшээлэн дурдахада, колхозойнгоо центрһээ 40 гаран модоной хараанда Дархинта гэжэ газарта һубай мал харууһалдаг 15 колхозник үбэлжэдэг юм. Цакирай сельпогой завторг һая тиишэ зорюута ошожо, нэгэ айлайдань ларёк эмхидхэжэ ерээ. Тэрэ ларёгтонь дабһа, зуруул, саахар, сай, мылэ болоод хүнэй үдэр бүри хэрэглэдэг зүйлнүүд наймаанда ходо байхаар тогтоогдонхой. Хахад һара болоод лэ иимэ ларёгуудаа эрьежэ, сельпогой хүдэлмэрилэгшэд эд бараагань нэмээжэ, мүнгыень хуряаха, худалдан абагшадай захил суглуулха юм. Наймаалагшагүй ларёгуудые эрьежэ хангахын тулада сельпогой хүдэлмэрилэгшэдтэ автомашина үгэжэ байха тушаа колхозой талаһаа анхаралай хандуулагдабал юумэ бүтээсэтэй байдаг.

Гэхэ зуура зарим шухаг эд бараанууддай элбэгээр гаргагдадагшье һаа, хомороор эльгээгдэдэг дээрэһээнь хүдөө нютагайхидта дутамаг байна. Манай нишэ мебель тон хомор ерэнэ. Мүнөө холын малшад уужам һаруул байшангуудта ажаһуудаг болоо. Гэртээ зохид һайн стол, стул, шкаф гэхэ мэтые абажа табиха гэхэдэнь, тэрэнь байхагүй. Шаажан, сайр амһарта үнэ удаанай наймаанда гаранагүй. Дулаан хубсаһан, тодолон нэрлэбэл, үбэлэй шэгэбшэтэй малгай, дулаан бээлэй үхаршэд, хонишодто тон хэрэгтэй аад, олдоногүй.

Иимэ байдал юуи дээрэһээ болооб гэбэл, Буркоопсоюзай бааза эд хэрэглэгшэдэй эрилтын ёһоор зондо хэрэгтэй эд бараа зохихо газарта эртээнһээ захил хэжэ, нөөсэ хэнгүй, дээрэ ортошоо. Энэ алдуугаа заһахын тулада Буркоопсоюзай хүтэлбэрилэгшэд түргэн хэмжээ абаха бэзэ.

Чехословакиин правительствын программа

ПРАГА. (ТАСС). Шэнэ правительствын программна мэдүүлгые правительствын түрүүлэгшэ О. Черник ЧССР-эй Федеральна суглаанай сесси дээрэ хэһэн байна.

КПЧ-гэй ПК-гай майн ба сентябриин пленумүүдэй тобшололнуудай ёһоор правительствын өөрынгөө үмэнэ табижа байһан гол зорилгонуудай дундаһаа О. Черник иимэнүүдые нэрлээ: ажалшадай социалис засаг түрые бүхижүүлхэ, тиихэдээ тариашад ба интеллигенцитэй холбоо байгуулан, 1948 оной февральда хүсэд илалта туйлаһан общестын шиидхэхы хүсэн хадаа хүдэлмэришэн анги болоно гэжэ хараадаа абаха: үдэр бүриингөө хүдэлмэридэ КПЧ-гэй хүтэлбэрилхы үүргэдэ, тэрэнэй органууд болон организацинуудта, тэрэшэлэн Национальна фронтын организацинуудта түшэглэхэ. Программна мэдүүлгэ соо саашадаа иигэжэ хэлэгдэнэ. Правительство хадаа засагай гүйсэдхэхэ органуудые бэхижүүлхэ, Чехословакиин Арадай армине, аюулгүйе сахиха органуудые байгуулгада ехэ анхарал хандуулха, социалис гүрэнэй политикые бэелүүлгэдэ хэблэл, радио болон телевидениин эдэбхитэйгээр туһалха ябадал хангаха. Марксизм-ленинизмын научна үзэл сурталда тааруугаар хүмүүжүүлгын бүхы ажал ябуулгаяа правительство эрхилхэ гээд мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнэ.

Профсоюзуудай бүхэдэлхэйн VII конгресс нээгдэбэ

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Профсоюзуудай бүхэдэлхэйн VII конгресс Венгриин ниислэлдэ октябриин 17-до нээгдээ. 124 ороной 200 гаран профсоюзуудһаа, тэрэшэлэн 33 уласхоорондын организациһаа 700 делегат ба ажаглагшад конгрессто хабаадана.

Ажалшадай нэгэдэлэй, ниитын хүгжэлтын, демократическа ба профсоюзна эрхын түлөө, эрхэ сүлөөгэй, национальна бэеэ даанхай байдалай ба эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ ВФП-гэй ба профсоюзудай дүүргэхэ үүргэ ба зорилгонууд гэхэ зэргын асуудалнуудта конгрессто хабаадагшад гол анхаралаа хандуулха байна.

Тэрэшэлэн хүгжэжэ эхилһэн оронуудай профсоюзуудай асуудалнуудые, Вьетнамда американ ээрхэг түримхэй ябуулганууд хэгдэжэ байһантай дашарамдуулан, профсоюзуудай дүүргэхэ зорилгонуудые конгресстэ хабаадагшад мүн лэ зүбшэн хэлсэхэ юм.

Англиин горнягууд забастовко хэнэ

ЛОНДОН. (ТАСС). Йоркширай шахтануудта гарагай хоёрто Англиин горнягуудай забастовко эхилээ. Мүнөө Шотландиин, Урда Уэльсэй ба ороной түбэй районуудай горнягууд забастовко хэжэ ороо. Хамта дээрээ 96 шахтын 100 мянга шахуу хүн забастовко хэнэ. Тэдэнэр 40 часай хүдэлмэриин недели тогтоохо, салин хүлһэ дээшэлүүлхэ, ажалай эрхэ байдал һайжаруулха эрилтэ хэнэ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ШУХАГ ТУРШАЛГА

СОФИ. (ТАСС). «Союз-6» онгосын экипажай замбуулин соо гагналга хэһэниинь Болгарида угаа ехээр һонирхогдоо. Энэ шухаг туршалга наука ба техникэдэ угаа ехэ удха шанартай, замбуулинай дайдые саашадань шэнжэлэн мэдэлгэдэ шухала үүргэ дүүргэхэ гээд Софиин газетэнүүд онсолон тэмдэглэнэ.

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Замбуулинай «Союз-6» онгосын экипажай научна шэнжэлэлгынгээ программые амжалтатайгаар дүүргэһэн, тэрэнэй гэмгүй һайнаар газар дээрэ бууһан тухай мэдээсэлдэ Монголой хэблэл, радио ба телевидени ехэ анхарал хандуулна гээд МОНЦАМЭ агентство мэдээсэнэ.

Долоон космонавттай замбуулинай гурбан онгосын дэлхэй дээрэ анха түрүүлжэ ниидэлгэ урагшаа хүгжэлгэдөө совет наука ба техникын ехэ амжалта туйлаһые гэршэлжэ үгэнэ гээд «Үнэн» газетэ онсолон тэмдэглэһэн байна.

ХЕЛЬСИНКИ. (ТАСС). Замбуулинай «Союз-6» онгосын ниидэлгын амжалтатайгаар түгэсһэнтэй дашарамдуулан, космонавтикын асуудалнуудай талаар «Ууси Суоми» газетын ба финскэ телевидениин научна шэнжэлэгшэ П. Йотуни ТАСС-ай корреспондентдэ иигэжэ мэдүүлээ. Гурбан совет онгосын бүлэгөөрөө ниидэлгэ Советскэ Союзда замбуулинай техникын ехээр хүгжэнги байһые лаблажа үгэнэ. Замбуулинай гурбан онгосые табилга техническэ элитэ ехэ амжалта болоно гээд тэрэ тэмдэглээ.

ЛОНДОН. (ТАСС). Замбуулинай «Союз-6» онгосын экипажай гэшүүд Г. Шонин ба В. Кубасовай ниидэлгээ дүүргэһэнэй һүүлээр абхуулһан фото-зурагуудые «Таймс», «Дейли телеграф», «Мөрнинг стар» болон бусад газетэнүүд түрүүшынгээ хуудаһануудта толилоо.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Гагналга хэхэ талаар «Союз-6» онгосын экипаж замбуулинай дайда соо түрүүшын туршалга хэбэ гээд «Нью-Йорк таймс» онсолон тэмдэглэнэ. «Союз-6» онгосын экипажай бэелүүлһэн гагналгын онол арганууддай нэгые США 1972 онһоо нааша замбуулин соо туршажа үзэхөөр бэлэн болохогүй гээд газетэ заана.

ТОКИО. (ТАСС). Замбуулинай дайда соо Советскэ Союзай туйлаһан шэнэ амжалта тухай мэдээсэлые «замбуулинай дайда соо, дэгдэн хөөрэлгын эрхэ байдалда гагналга амжалтатайгаар хэгдэбэ», «Союз-6» программаяа дүүргээд, дорьбоогүй зөөлэнөөр буугаа» гэһэн гаршагуудтайгаар Японой газетэнүүд түрүүшынгээ хуудаһануудта толилоо.

РИМ. (ТАСС). Замбуулинай совет «Союз-6» онгосын замбуулинай дайда соо гагналга хэхэ талаар бэелүүлһэн түрүүшын туршалгые научна, техническэ элитэ ехэ туйлалта гэжэ «Унита» газетэ тоолоно. Энэ туршалга хэгдэжэ «техникын талаар шэнэ үе саг эхилбэ» гээд газетэ бэшэһэн байна. «Орбитальна технологи» бии болоо, газарые тойрон дабшаха замбуулинай саг үргэлжын станцинуудые байгуулха замда шэнэ шухала алхам хэгдэбэ гээд газетэ бэшэнэ.

Коммунист городой мэр болобо

ПАРИЖ. (ТАСС). Франциин Компартиин гэшүүн П. Пуасон Виллабе городой (Эссон департамент) мэрээр һунгагдаба.

Италиин ажалшадай тэмсэл

РИМ. (ТАСС). Урда тээнь болоһон забастовкодо хабаадаһанай түлөө бүхы алба хаагшадаа нэгэ үдэрэй турша соо ажалһаань гаргажа хаяһан Фиат концерным захиргаанай харата ябуулгада эсэргүү буруушаалгын тэмдэг болгон октябриин 17-до эмхидхэгдэһэн 24 часай ниитэ национальна забастовкодо Италиин энгэй компанинуудта хамаатай металлургическа ба машина бүтээлгын заводуудай миллион үлүүтэй ажалшад хабаадаа.

Ороной профсоюзна гурбан томо нэгэдэлэй уряагаар металлургнууд болон машина бүтээгшэд хүдэлмэреэ зогсоогоод, нэгэдэмэл фронтоор монополистнуудта эсэргүүсэжэ ороо.

Металлургнууд болон машина бүтээгшэдэй профсоюзууд коммюнике толилжо, монополистнуудай уршагта политикые буруушаалгаа, ажалай шэнэ хэлсээ баталхын тулада дары түргэнөөр хөөрэлдөө хэхэ эрилтэ хээ.

Сомалидахи ушарнууд

МОГАДИШО. (ТАСС). Сомалиин президент Абдирашид Али Шермаркын алуулһантай дашарамдуулан орон дотор 30 үдэрэй шаналал гашуудал соносхогдоо, хаа хаанагүй национальна тугууд гунхуулагдаа. Октябриин 20-до Абдирашид Али Шермаркые хүдөөлүүлгые эмхидхэхэ тусхай комисси байгуулагдаа. Президентые алаһан ушарые мүрдэхэ гүрэнэй комисси мүн лэ эмхидхэгдээ.

Президентын шэнэ һунгалтын үнгэргэгдэтэр гүрэниие толгойлогшын уялгые Национальна суглаанай түрүүлэгшэ Шек Муктар Мухаммед Хусейн саг зуура дүүргэхэ юм.

Оршон байдал шахардуу шанга зангаараа

КАИР. (ТАСС). Суэцкэ каналай урда талын хубида байһан египед сэрэгүүдтэ израиль самолёдуудай добтолго хэхэ һэдэлгыень ОАР-ай зенитнэ артиллери октябриин 16-да сухарюулаа.

Израиль авиациин добтолго хэхын урда тээ египед ба израиль сэрэгүүдэй хоорондо Ход-Ад-Дарс, Порт-Тауфик ба Аш-Шатт районуудта 10 час 20 минутаһаа эхилэн буудалдаан болоһон байгаа. Буудалдаан үдэ багта дүүрээ, гээд ОАР-ай сэрэгэй түлөөлэгшын мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнэ.

БУРУУШААЛГЫН ШЭНЭ АЯНШАЛГАНУУДТА БЭЛДЭНЭ

НЬЮ-ЙОРК. ТАСС-ай корр. А. Порошин иигэжэ дамжуулна:

Вьетнамдахи дайн байлдааe буруушаалгын тэмдэг болгон олониитын демонстрацинуудай Америкын олон городуудта мэнэ һаяхан болоо һэн. Зүгөөр ноябриин 15-да үнгэргэгдэхөөр хараалагдаһан дайнда эсэргүү ээлжээтэ кампанида эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэд бэлдэжэ эхилээ.

Тэрэнэй гол ушарынь гэхэдэ Вашингтондохи Арлингтонско кладбищиһаа Сагаан байшан хүрэтэр олониитын үйдхарэй жагсаал болохо байна. Энэ жагсаалда «үхэлдэ эсэргүү аяншалга» гэжэ нэрэ үгтөө. 43—45 мянган хүнһөө бүридэһэн демонстрантнуудай колонно Сагаан байшангые шэглэн ошохо. Демонстрацида хабаадаһан хүн бүхэн Вьетнамда алуулһан американ солдат бүхэнэй һүлдэнь боложо, Сагаан байшанда хүрэжэ ерэхэдээ, алуулһан солдадай фамилиие шангаар хашхарха байна. Американ алууршадай һандаргаһан ба галдаһан хэдэн зуун вьетнам тосхонуудай нэрэ олон час соо үргэлжэлхэ демонстрациин үедэ дурдагдаха байна.

«Үхэлдэ эсэргүү аяншалгын» дүүрэһэнэй һүүлээр дайнда дурагүйлхэдэг солдадуудай демонстраци болохо. Удаань ехэ митинг боложо, эб найрамдалай түлөө элитэ тэмсэлшэд, правительствын политикые зүбшөөдэггүй США-гай гүрэнэй ба ниитын ажал ябуулагшад үгэ хэлэхэ.

Эб найрамдалай түлөө американ тэмсэлшэдтэй һанал нэгэдэлгын тэмдэг болгогдожо, дэлхэйн олон оронной ниислэлнүүдтэ дайнда эсэргүү ябуулганууд ноябриин 15-да болохо байна. Иимэ шиидхэбэри Вьетнам тушаа уласхоорондын конференцидэ хабаадагшад баталан абаһан байгаа. Тус конференци энэ оной майда Стокгольмдо болоо һэн.

Ноябрьда болохо манифестаци Никсонэй правительствын сэрэгэй политикые хубилгаха тухай арадай эрилтэ хэдэг байһые харуулжа үгэнэ.

Арад зоной дэмжэлгэ

САНТЬЯГО. (ТАСС). Чилиин Компартиин фонддо мүнгэ суглуулха кампани бүхы орон дотор боложо байнхай. Компартиин Центральна Комитедэй мэдээнэй ёһоор Антофагаста, Осорно, Био-Био, Икике, Талька провинцинуудта энэ хүдэлмэри илангаяа амжалтатайгаар хэгдэнэ.

Тобшо мэдээсэл

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). 43 наһатай бразилец Уго Орланди ондоо хүнэй зүрхэ табюулһанайнгаа һүүлээр жэлэй турша соо ажаһуугаад, Сан-Паулодо наһа бараба гээд Юнайтед Пресс Интернэйшнл агентствын корреспондент дамжуулна.

ТҮРҮҮ-ШЫН ЗҮРГЭ

(ДУРСАЛГА)

Энэ хадаа 1925—26 онуудта һэн. Үмсын бутархай таруу һуудалтай айлнууд үбэлжөөндөө нүүжэ тухагүй. Эндэ тэндэ нуга тохойн оёроор һуудаг айлнуудай бууса эзэтэй болоһон хэбэртэй, тэдэнэй гэрэй үрхөөр сагаан хүхэ утаан һуунагтаба. Айлнууд буусадаа буужа, булта жэгдэрэн түбхинэбэд ха. Үбһэ, түлеэн дээрээ ерэжэ, хүнүүдшье бага зэргэ һамбаа ороо һааб даа.

Тэрэ үбэл гээшэ һэн ха... Манай Үнгөөдэ ехэ наһатанай һургуули анха түрүүшынхеэ нээгдэбэ. Нуга, хотон бүхэндэ һургуулиин нээгдэхэ болоходо, ном заа-ха хүн олон хэрэгтэй болоо. Юрэнхы эрдэмэй һургуулиин багшанар, врачнар, клуб, уншалгын байшангые даагшанар болон бусад алба хаагшад, ном бэшэг мэдэхэ хүнүүд нютаг бүхэндэ, хаа хаанагүй энэ хүдэлмэридэ хабаадуулагдаһан байха. Харганаатада ехэ наһатанай һургуули нээгдэхэ болобо. Ном үзэжэ, бэшэг мэдэдэг болохо болоһондоо баярлагдаһаншье байха. Удангүй тэрэ һургуули Цыремпил ахайн баруун таһалгада нээгдэжэ, өөрөө ном үзэжэ, бэшэг мэдэдэг болоһон хотонoймнай нэгэ хүбүүн—Дамдин гэдэг ехэ наһатанай һургуулиин багша болобо. Ном үзэхэ таһалга соохимнай хуряагдажа, стол, һандали табигдаа, керосинай лаампа бэлдэгдээ.

Таба-зургаан залуушуул тэрэ һургуулида ябажа эхилбэ гээшэбди. Партада түрүүшынхеэ һуужа, «а» үзэг, «10» тоо заалгагдаа. Тиихэ үедэ хуушан монгол үзэг дээрэ буряад хэлэ бэшэг заагдадаг байгаа. Ямар үзэглэл үзэдэг гээшэ һааб, мартагданхай. Тиихэ үедэ ехэ наһатанай үзэхэ үзэглэл буряад хэлэн дээрэ гаргагдаһан байгаа гээшэ һаа гү, үгы гү? Тетрадь, карандашаа үбэртэлөөд лэ, үдэшэ бүри саһа махан һургуулидаа ошо ошоһоор, сарьяжаһан зүргэ харгы гаргагдаа. Тэрэ хадаа үзэг бэшэгтэ һураһан түрүүшымнай зүргэ.

Һургуулиһаа ерэһээр гэртээ һуужа номоо үзэхэш. Дабирхайтай түлеэгээр түлигдэһэн түлюурэй гэрэл ехэл һаруул шэнгеэр һанагдагша бэлэй. Үзэг холбон уншажа, бэшэжэ һүниин зоргоор һуухаш. Тиихэ үеын зон ехэнхидээ бэшэг мэдэхэгүй байгаа. Тиимэһээ буряад хэлэн дээрээ гарадаг болоһон газетэ, номоор һонирходог, хүнэй уншахые шагнадаг байһан. Тэрэ үедэ «Бурят-Монголой үнэн» газетые ганса нэгэн хүнэй абахада, тэрэнииень булаалдажа байжа уншадаг бэлэйбди. Буряад хэлэн дээрэ гараһан номуудшье гэжэ тоотойхон байгаа һааб даа.

Үзэг бэшэгтэ һураха гээшэ хүн бүхэндэ албанай хэрэг мэтэ байһан. Тиимэ дээрэһээ һурангүй һургуулиин наһа үнгэрһэн, тиихэ үедэ «ехэ наһатан» гэжэ нэрлэгдэдэг байһан хүнүүд һуралсахые ехээр оролдодог, хэшээлдээ таһалдалгүй ябадаг байгаа. Манайшье һургуулида ябаашан бэе бэеһээ дороор ном үзэхэгүйн тулада атаа мэеэдэ абтан, номоо һайнаар үзэдэг бэлэй.

Ехэ наһатанай һургуулида бүхэли үбэл соо ябаад байхадаа номдо хүсэд һурагдаа, тогтон торонгүй уншадаг, бэшэдэг бологдоо.

Һургуулиин хэшээл зүндөө үнгэргэгдэлэгтүй байһан. Багашуулай һургуулиин багшанар хирэ хирэ болоод лэ ехэ наһатанай һургуулинуудта ошожо шалгадаг байһан. Шалгалтын ерэхэдэ бэеэ зэһэн, бүһэеэ шангаар татаад байхаш. Юундэшьеб, багшанарай ерэхэдэ түбэгшөөгдэгшэ һааб.

Хабар, май һарада шалгалтамнай болобо. Хёлго-Буряадай (мүнөөнэй Шэтын областиин Петровск-Забайкальска район) хушууһаа, мүн Үнгөөгэймнай һургуулиһаа хүнүүд ерэжэ, хэр һураһыемнай шалгажа табяа. Тиигэжэ үзэг бэшэг мэдэхэ хүнүүд болообди.

Урдын харанхы мунхаг байдалай үлэгдэл бологшо үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадалые усадхаха тухай Совет засагнай ехэ анхарал хандуулһан байна. 1919 оной декабрьда «РСФСР-эй арад зоной дунда үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадалые усадхаха тухай» Совнаркомой декредтэ В. И. Ленин гараа табиһан байха юм. Тэрэ гэһээр 50 жэл болуутай байна. Декредээр табигдаһан зорилгые бодото дээрэнь бэелүүлхын ту... сии онсо комисси байгуулагдаһан байга...

Арад зониие үзэг бэшэгтэ һургаха ... зөөри гамгүйгөөр табяа. Саарһа ехээр ... үзэглэл хэблүүлһэн, һуралсалай бэ... олоор табяа. Ехэ наһатанай һургуулиин ... керосин, түлеэ, гутал, хубсаһа түлбэри... дэг байһан байна.

1923 ондо «Үзэг бэшэг мэдэхэгүй ... хэхэ» бүлгэм бии болгогдожо, тэрэ хүд... ...шье һаа үргэн далайсатайгаар ябуу... 20—30-аад онуудай туршада «ликбез» ... арадай хэрэг болоһон байха юм. Тэрэ... дотор 1930 гаран онуудта үзэг бэшэг ... мэдэхэ ябадалые усадхалга шиидхэгд... байна.

Гэхэтэй хамта манай республика дот... тэ, ород алфавидта һуралга удаа дараа... бэлэй.

Мүнөө эдир залуушуулые юрэнхы э... һургуулитай болгохо асуудалай шийд... зоной үргэлжэдөө бэшэг мэдэдэг болоод ... һэн тэрэ саг зүүдэн мэтэ һанагдаха ба...

Н. ...

Алексей БАДАЕВ

ДОЛООН ХҮБҮҮДТЭ СОЛО!

Октябрь һарын зулгы
үдэрнүүдтэ
Ойлгоошьегүй байтарнай гэнтэ
Оршон тойрон доһолон нэрьеэд,
Одото ракетэнүүд
годлинууд мэтэ
Огторгойдо дэгдэшэбэл
хойно хойноһоо.
Зоригтой долоон космонавтнууд
Замбуулинай эстафетэ
үргэлжэлүүлэн,
Эхэ оронойнгоо алдар солые
Эгүүридэ үргэн батажуулбал.
Одоол нигэжэ
Обог нэрэнүүдынь
Олон миллион дэлхэйн хүнүүдтэ
Омогорхол болон соностобол.
Юрын лэ бүлэдэ тэнжэһэн
Юрын лэ совет хүбүүд.
Таанадайнгаа табые
Танидагтүй байгаабди.
Таанарые бии юм гэжэ
Таадагшье һэн ха даа,
Хэды наһатай,
Хайшаахан шэг шарайтай
Хэнэй хүбүүд
Хэн гэдэгыетнай
Тухайлдаггүй ябахадаа,
Эхэ оронoймнай
Эрэлхэг хүнүүд гэжэ
Эльгэ зүрхөөрөө
Этигэдэг байгаабди.
Харин мүнөө таанараа танижа,
Хаба зоригыетнай һайса
хаража,
Арюун хэрэг,
Аяншалга,
Ажалдатнай
Амжалта хүсэн,
Альгаа ташанал
Ажалша Дэлхэй.
Ашата долоон космонавтнууд!
Таагдаагүй таабари урдатнай—
Замбуулинай захагүй дайда.
Хэсүү энэ таабари
Хэзээшье таахат —
Этигэнэбди.
Арадайнгаа захяа заабари
Арга бэшэ дүүргэхэт
Гэнэбди.
Огторгойдо
Одо мүшэд угаа олон даа!
Аян замайтнай ерээдүйн
маршрут
Али тээшэ табигдаха ааб?
Магад Һара гү
Маршрудайтнай эхин?
Үүрэй Солбон,
Үгышье һаа Марс гэхэм.
Алишье юртэмсэдэ зорёо һаа,
Түрэл оронойнгоо
Түлөөлэгшэд байһанаа,
Айхабтар ехэ харюусалга
Абажа гараһанаа,
Халуун дурыемнай
Хадагалжа ябаһанаа
Мартанагүй бэзэг даа,
Нугаршагүй коммунистнууд,
Замбуулинай тагнуулшад,
Зоригтой долоон космонавтнууд!

Амаралтын үдэрэй хуудаһан

ШЭНЭ ЭМ

Һүүлэй үедэ Совет оронoймнай медицинын эрдэмтэд болон хүдэлмэрилэгшэд хүн зоной бэеын элүүрые хамгаалха талаар горитойхон илалта туйлаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Урдандаа хэдэн мянгаад хүнэй ами наһые абажа ошодог үбшэ тахал мүнөө мүр сараагүй усадхагдаа. Гадна элдэб янзын халдабарита үбшэниие зайсуулха талаар аргагүй ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа, научна шэнжэлэлгэнүүд болон туршалганууд хэгдэжэ, шэнэ шэнэ эмүүд бии болгогдожо байнхай.

Эхэ оронoймнай медицинын промышленность жэлһээ жэлдэ янза бүриин эмүүдые шэнээр үйлэдбэрилэн гаргана. Мүн тиихэдэ тон орёо нарин түхеэрэлгэтэй алектронно аппаратууд ухаалан зохёогдожо, мүнөө үеын врачнуудай ажалые горитойхоноор хүнгэдхэнэ гээшэ.

Һаяхан ниислэл хотымнай аптекоуправлениин худалдаа наймаанай таһагта хотын, арһанай, бүйлын, хоолойн болон бусад үбшэнүүдые аргалха элдэб түхэлэй шэнэ эмүүд абтаба. Жэшээлбэл, «Фуросемид», «Суспензия нитазол», «Прогир-мил», «Интенсаин», «Мараславин», «Сустанон» гэһэн нэрэтэй хилын саадахи, мүн манай промышленностиин үйлэдбэрилһэн эмүүд врачнуудай тусхай заабариин ёһоор хэрэглэгдэхэ байна.

Эдэ абтаһан эмүүд тэрэ дороо холын аймагуудай аптекэнүүд болон амбулаторинуудаар тараагдана.

Н. ТИЩЕНКО.

ТЭМСЭЛЭЙ ДҮЛЭН ДУНДУУР

КЕША үгытэй айлай хүбүүн һэн. Тэрэ Алайрай аймагай Куйта нютагта (мүнөөнэй Эрхүүгэй областиин) 1904 ондо түрэһэн юм. Бага балшар наһанһаа үгытэй айлнуудай ядуу тулюур ажабайдалай «амта» танин хүн һааб даа. Арай шамай үзэг бэшэгтэ һураһаншье һаа, нютагайнгаа үгытэйшүүлэй баяд, ноёдто, тэрэ үеын Колчак засаг захиргаанда бариха гүйлтыень бэшэжэ үгэдэг бэлэй. Энэнь тэрэнэй саашадаа хүмүүжэхэ, олониитын ажабайдалтай танилсаха замай эхин һургаал боложо үгөө һэн.

Кеша Куйтадахи хоёр классна һургуули дүүргээд, удаань Черемхово хотын дээдэ эхин училищида 1918—1919 онуудай үедэ һураа. Черемхово хотодо байхадаа, хүдэлмэришэн ангиин ажабайдалтай танилсаһан, буряад коммунистнуудай, тэдэнэй үзэл сурталай нүлөөдэ орожо, политическэ ажал ябуулгада хабаадалсажа эхилһэн гэхэ. 1919 ондо үлбэр бэетэй болоод нютагаа бусаашье һаа, ажалша залуушуулай дунда ойлгуулалжын хүдэлмэри зоримгойгоор ябуулжа захалаа. Тэрэ үедэ Колчагай шуһата засаг һалаадуй байһан. Тиибэшье һаань, 1920 ондо нютагтаа комсомолой ячейкэ байгуулжа, тэрэнэйнгээ секретариинь болон һунгагдаһан юм. Далаад шахуу гэшүүдтэй болоһон энэ ячейкэ Колчагай засагта эсэргүү эрид шууд хүдэлмэри ябуулһан шуу.

1920 оной эсэс багаар Алайрай хошуунай парторганизаци хадаа эгээл эдэбхитэй комсомолец, РКП(б)-гэй гэшүүндэ кандидат болоһон Иннокентий Яковлевич Егоровые Эрхүү хото табадахи армиин партийна һургуулида эльгэбэ. Тэрэ һургуули дүүргэмсээрээ Эхирэд-Булгадай партийно-инструкторска пунктын секретарьаар хүдэлжэ эхилбэ. 1921 ондо РКСМ-эй Буравтобластиин оргбюрогой байгуулагдахада, тэрэнэй гэшүүн боложо, аппарадтань хүдэлмэрилбэ. Удаань 1922 оной һүүл багһаа Алас-Дурнадахи Буряадай автономито областьдо эльгээгдэжэ, Агын аймагай ревкомой түрүүлэгшын орлогшоор томилогдоһон байна.

Тэрэ үедэ Агын аймагта комсомолой организаци хүсэд эмхи болон бүридөөдүй байгаа. Залуу үетэнэй дунда политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха гээшэ али зэргын гүнзэгы удхатай хэрэг байгааб. Тиимэһээ комсомолой организаци байгуулха, тэрэнэй зэргые бэхижүүлхэ асуудалда И. Я. Егоров анхарлаа онсо хандуулһан, эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулжа эхилһэн юм.

Удаань ВКП(б)-гэй Алайрай айкомой агитпропта һагые даагшаар. Дээдэ-Үдын уездын гүйсэдкомой президиумэй гэшүүнээр хүдэлөө. 1924 оной эхинһээ комсомолой хүдэлмэридэ дэбжүүлэгдэжэ, РКСМ-эй Хориин айкомой организациие толгойлбо. 200 гаран гэшүүдһээ бүридэһэн комсомолой организаци аймагай парторганизациин бодото туһалагша, дайшалхы түшэг тулгууринь байһан. Теэд тэрэ үедэ арбаад коммунистнуудһаа бүридэһэн аймагай партийна организаци имагтал комсомолдоо түшэглэхэ байһаниинь элитэ ааб даа.

Хориин аймагай комсомолой организаци хадаа өөрынгөө дундаһаа ямар бэрхэ хүнүүдые хүмүүжүүлэн үргүүлааб. Тэрэ үеын комсомолшууд дайсадтай тэмсэлэй дүлэн дундуур дабшан гараа, шэнэ байдалай түлөө эсэхэ сусахые мэдэнгүй, эрэлхэг зоригтойгоор хүдэлөө, эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Тэдэнэй дундаһаа Дашидондобэй, Дампилон, Жанаев, Донгидон болон бусад томо томо тушаалнуудта дэбжүүлэгдээ, эрдэм түгэс мэргэжэлтэд болоо бшуу.

Дүлэтэ жэлнүүдэй баатарнууд

Комсомолой орга... һэнэйнгөө һүүлэй... Яковлевич фина... хүдэлмэридэ яба... онуудай үедэ Бу... даа наймаанай ба... дэ һураад, Зүүн С... рай Гүрэнэй банки... орлогшоор ажалла... 1934 ондо МТС-үүд... хы кадрнуудай шу... МТС-эй политтаһ... гаар томилогдоод, х... хүдэлөө. Тиигээд В... комой аппарадта а... онһоо хойшо наһа... рэнэй банкын Бур... түсэблэлгэ-кредит... начальнигаар, кон... шын орлогшоор хү...

Иннокентий Яко... үбшэндэ нэрбэгдэ... түлэг наһан соо... хахасаһан юм. Т... комсомолдо сугтаа... хэдынь Иннокенти... шадамар бэрхээр, ... гойгоор, эсэшэ сус... дэлдэгынь, шуна... дагынь манай оюу... мартагдашагүйл.

Н. Ю...

хорёод оной ...

МОРИ ҺОРЁОШОД

Улаан-Үдын ипподромой гүйгөөшэ морид һүүлэй жэлнүүдтэ орон доторoo суурхуулдаг болонхой. Жэшээнь, энэ зун Благовещенск городто болоһон, Сибириин ба Алас-Дурна зүгэй область болон республиканuудай ипподромуудай гүйгөөшэдэй мүрысөөндэ манайхид аяар 7 шанда хүртөө.

Харууһалжа байһан моридоо эгээл хурдан болгохо гээшэ тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ. Ехэ һорилдооной болоходо аяар зуугаад мориин нэгэ доро табигдана ха юм. Харин манай республикын ипподромой ахалагша һорёошон Константин Захарович Валеев (дээдэ зураг) бүхы моридоо ёһотойл хурдан гүйгөөшэд болгожо шадаа. Тэрэнэй хүбүүн Рашид (доодо зурагай баруун таладань) мүн лэ мори һорёошоор эндэ хүдэлмэрилнэ.

Мүнөө үень Улаан-Үдын ипподромойхид Бүхэроссиин мори һорёошодой мүрысөөндэ бэлдэжэ байна. Дүтэлжэ байһан энэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлхын тула эсэгэ хүбүүн хоёр үглөөнэй бүрэнхыһөө үдэшын харанхы болотор ипподромһоо холо ошоногүй.

Ф. СОРОКИН.

УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ ХОЛБО...

Буряадай Уран зохёолшодой холбоондо среда бүхэндэ үнгэргэгдэдэг заншалта хөөрэлдөөн октябриин 15-най үдэр болоһон байна. Энэ удаа уран зохёолшо Цэдэнжаб Жимбеевэй «Гал могой жэл» гэһэн шэнэ роман зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаба. Тус роман соо Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэхи хүдөө нютагай байдал, совет хүнүүдэй баатар тэмсэл харуулагдаһан байна.

Зүблөөндэ Буряадай уран зохёолшодһоо гадна, буряад хэлэ бэшэгэй эрдэмтэд, мүн Венгриин эрдэмтэн Л. Лоренс, Монголой эрдэмтэн Загдсүрэн гэгшэд хабаадалсаба.

Зүбшэгдэһэн шэнэ роман тушаа хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидадууд Цэрэн-Анчик Дугарнимаев, Гунгаа Туденов, Валентин Махатов, уран зохёолшод Б. Мунгонов, С. Ангабаев, А. Бальбуров, Ц. Шагжин, Ц. Галанов гэгшэд үгэ хэлээ. Тэдэнэр Ц. Жимбеевэй шэнэ романай уран найруулгын талаар нилээд ульһатай, һайн талыень тэмдэглэбэшье, зохёолшын зүгһөө үшөөл һайса мүлигдөө... талыень заагаа.

Венгриин эр... аман зохёол ш... Лоренс өөрын... мэри тухай тон ... дээсэл хэбэ. Бу... жа—Гэсэрые ... рэ оршуулжа, ... бэлдэжэ байһа... ажалые Буряад... шод, хэлэ бэшэ... нь халуунаар ...

В. Н...

БУРЯАД ДУУШАН НОРВЕГИ ОШО...

Мүнөөдэр ниислэл хото Улаан-Үдын аэропортһоо Буряадаймнай бэлигтэй дуушан, Глинкын нэрэмжэтэ дуушадай бүхэсоюзна конкурсын дипломант Ким Базарсадаев совет залуушуулай делегацитай хамта аяар тэрэ баруунай Норвеги аяншалхаяа мордобо.

Ябахаһаань урдахана манай корреспондент бэлигтэй дуушан Ким Базарсадаевтай уулзажа, хэдэн асуудалтайгаар хандаһан байна. Тэрэ хөөрэлдөөень доро толилбобди.

Асуудал:—Энэ аяншалгатнай хэр удаан саг соо үргэлжэлхэб? Хамтадаа хэды хүн ошохобта?

Харюу:—Аяншалгамнай хори гаран хоногой туршада үргэлжэлхөөр хараалагданхай. Юрэдөө һайн мэдэнэгүйб, арбаад хүн ошохо гэжэ дуулаа һэм. Энэ үе соо Норвегиин хото городуудай үзэсхэлэн гоё газарнуудаар ябажа, тэндэхи хүн зонтойнь танилсаха байһандаа аргагүй баяртайб. Үнгэрһэн хоёр-гурбан жэлэй туршада Чехословаки, Болгари, Монгол, Швеци, Финляндии, Англяар аяншалха аза талаантай байгааб. Зүгөөр эдэ аяншалганууд ехэл һайнаар, угаа һонирхолтойгоор үнгэрөө һэн. Теэд мүнөө Норвегиимнай аяншалга баһал энээнһээ дутуугүй үнгэргэхэ аабза гэжэ һананаб.

Асуудал: — Зай, норвегиинхидтэ ямар дуу бэлэгтэйгээр ошохотнайб?

Харюу:—Дуун гэжэ гү? Энэ асуудалдатнай тоб гэмэ харюу үгэхэ аргагүй хаб. Концертымнай программа Москвада баталагдаха ёһотой. Мүнөө дээрээ Норвегиин композитор Григэй зохёоһон дуунууд... позитор Гуно... опероһоо бадаг... Буряад дуунууд... зитор Манжиг... харгы» болон ... дашиев, Ямпил... мэ доро бэшэ... та дуунууд ... раалагдана. Юу... лай үмэнэх... рядай талаһаа ... лахан дуулаа... гайгаа гоё ... нойгоо хүндэ... лые те... лан ойлгуула...

ГАЙХАМАА...

Арбан ... дахин э...

Бразили гүр... эрхэтэн Раймон... рия һамган 32 ... дахин хоёр-хоёр ... рөө. Эды олон ... сэнгэлигтэ ябах... лайхи олон хүн... гаар автобус хү...

35-тай ... эжынэрэ...

Капиталис оро... эсын булгэмүүд... бушкануудай, 35 ... дөө ашатай, зэ... шэн, нагаса эжы... дын холбоон би... дентээр Гайяна ... наһатай бабушк...

Халаахай ХОЁР ШЭХЭНҺЭЭ ХОЙШО ГАРАБАЛ ХООЛ ГҮ?

Хэжэнгын аймагай түб тосхондо гансахан лэ хамтын эдеэнэй газар бии юм. Ехэшье байшан бэшэ юм даа. Газаа талаһаань харахада, багаха һолжыһон хэрэлсытэй хуушан хара гэр тобойхо. Жэлэй дүрбэн сагта газаань олохон зоной обоорoлдоогүй һаань, столовыень тиимэ бэлэхэнээр олохоор шье бэшэ. Манай ошоһон үдэр сад-няд байса хөөрэлдэһэн хүнүүд бүришье олоороо эндэ сугларанхай байгаа: һүүлдэ мэдэхэдэмнай, тэрэ үдэрынь алаабхида архи наймаалагдаһан байгаа бшуу.

Газаа талатайнь танилсаһанайнгаа удаа, зосоонь орообобди. Ай татай, бүүдэгэр харанхы гээшэнь—торожо унахаар. «Наранһье яһала гэрэлтэйгээр шаража байна бэшэ гү, — гэжэ досоогоо шэбшээд, һайса шэнжэлхэдэмнай, хэдэн заяанай сагаадуулагдаагүй ханануудынь эһэ тооһондо дарагдашанхай аад, харлажа харагдаба ха юм. Анхан сагтаа яһала зохидхон байһан будүүд сонходонь үлгөөтэй, теэд хатуу сагааниие барьһан хэн нэгэн тэрээндэ үһэрээд үзөө хэбэртэй: хабшуурнуудһаа ходо татуулшанхай, уйдхартайгаар һалмиилдана. Гадар хүбсаһатаяа, малгайтаяа һуугаад эдеэлжэ һууһан хүнүүдэй хажуугаар арай шамай гулгиржа, углуудахи кассадань дүтэлбэбди.

Шэхэ дүлиирмэ шууяанда дадажа, һая хүлдэ орожо байһан хүүгэдтэл тээлмэрдэн урдамнай зогсоһон һогтуу хүнэй шашаг үгэ хүүрыень замхаажа, мүнгэ түлэһэнэйнгөө удаа хүхэхэн саарһануудта хүртэбэбди. Эдеэ бэлдэдэг газар руунь шагаахадамнай, дүрбэтабан эхэнэрнүүд сугларанхай, юуншьеб тухай сүлөөгүй хөөрэлдэжэ байба. Хараха янзада тракторта худалдэг хүн тэдэниие хүхеэнэ хэбэртэй: юуншьеб гэжэ хэлэжэрхёод, шанга гэгшээр энеэнэ.

Теэд тэрэньшье тэрэ юм ааб даа, сэбэрхэн сагаан хубсаһатай, илдамханаар миһэрһэн эхэнэрнүүд угтаха гэжэ һанажархиба гээшэ гүбди—зосоомнай гансата аягүй шэнги болошобо. Эдеэ бэлдэдэг, амһарта угаадаг хүнүүдэй хэзээ нэгэтэ үнэхөөрөө сагаан байһан хубсаһаниинь, шабар шабхада зууралдашаһан гуталынь (тэрэ үдэр Хэжэнгэдэ бороо һабиража байгаа һэн) бидэнэрые яһала «садхаажархёол» даа.

Бидэ столовые даагшатай уулзажа шадаагүйбди. Техникумдэ заочноор һурадаг һэн тула, тэрэнь шалгалта барихаяа ошоһон байгаа. Магад «һула табиһан һур, дэмы табиһан дээһэн» гэдэгтэл, Т. И. Пахомовагай үгыдэ энэ организациин 7-8 хүдэлмэрилэгшэд ажалдаа хайша хэрэгээр хандадаг болошобо гү? Татьяна Ивановнае ойро зуура һэлгэһэн Сымпил Норбоев «намһаа холуур, наранһаа наахануур» гээд, мэдээшэгүй болоод ябаа юм гү?

Нютагай зарим зондо эдэ асуудалнуудаа табихадамнай, иигэжэ харюусана;

Зинаида Галданова, дунда һургуулиин багша: үдэшэ, үглөөниинь эндэ эдеэлһэйб гэжэ һанахааршье бэшэ. Үдэрынь хаа-ла яһала амтатайгаар бэлдэгшэ. Зүгөөр илааһа, батаганаанинь табагтай шүлэ даражархидаг. Ямар хэмэршье һаа, гэртээл эдеэлхэдэ найдамтай шэнги.

Надежда Хаймчикова, райфогой хүдэлмэрилэгшэ: би эндэ һаянай ажаллажа байнаб. Столово, магазинуудһаа бэшэ, юундэшье гомдохоор бэшэ. Бидаал столово даа. Һогтуушуулай сэнгэхэ газарынь болонхой юм гү, тээ-тэдээниие өөһэдөөшье харана гүбты даа.

Үшөө олон хүнүүдтэй хөөрэлдэхэдэмнай, тон иимэрхүү харюу үгөө.

Хэдэн үдэрэй турша соо энэ столоводо орожо, өөһэдынгөө нюдөөр харахадаал этигээ ха юмбибди даа.

Энээндэмнай аймпотребсоюзай түрүүлэгшэ Еши Раднаевич Лажапов этигэжэ, дары саттаа хэмжээ абаха бээзэ гэжэ һанагдана.

С. СУЛЬТИМОВА.
Хэжэнгэ—Улаан-Үдэ.

„ПРАВДА БУРЯТИИ" МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаһанда: Агууехэ Октябриин социалис революциин 52 жэлэй ойдо зорюулжа КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан Уряанууд. «Эдеэ хоолой индустри хүгжэн һалбарна» гэһэн республикын эдеэ хоолой промышленностиин министр нүхэр Власовай статья. ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Нүхэрэй ёһоор» гэһэн В. Орловой статья. В. Аврамова С. Цыдыпов хоёрой фоторепортаж. Редакцида ерэһэн бэшэгүүд. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда: замбуулинай «Союз» гэжэ онгосонуудай бүлэтлэн ниидэлгэ тухай ТАСС-ай материалнууд. В. Харахиновай очерк.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: хилын саанаһаа абтаһан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд. Нютаг нютагай һонин. Шог ёгто мүрнүүд. Соносхолнууд.

Редактор
Ц. Ц. Ци...